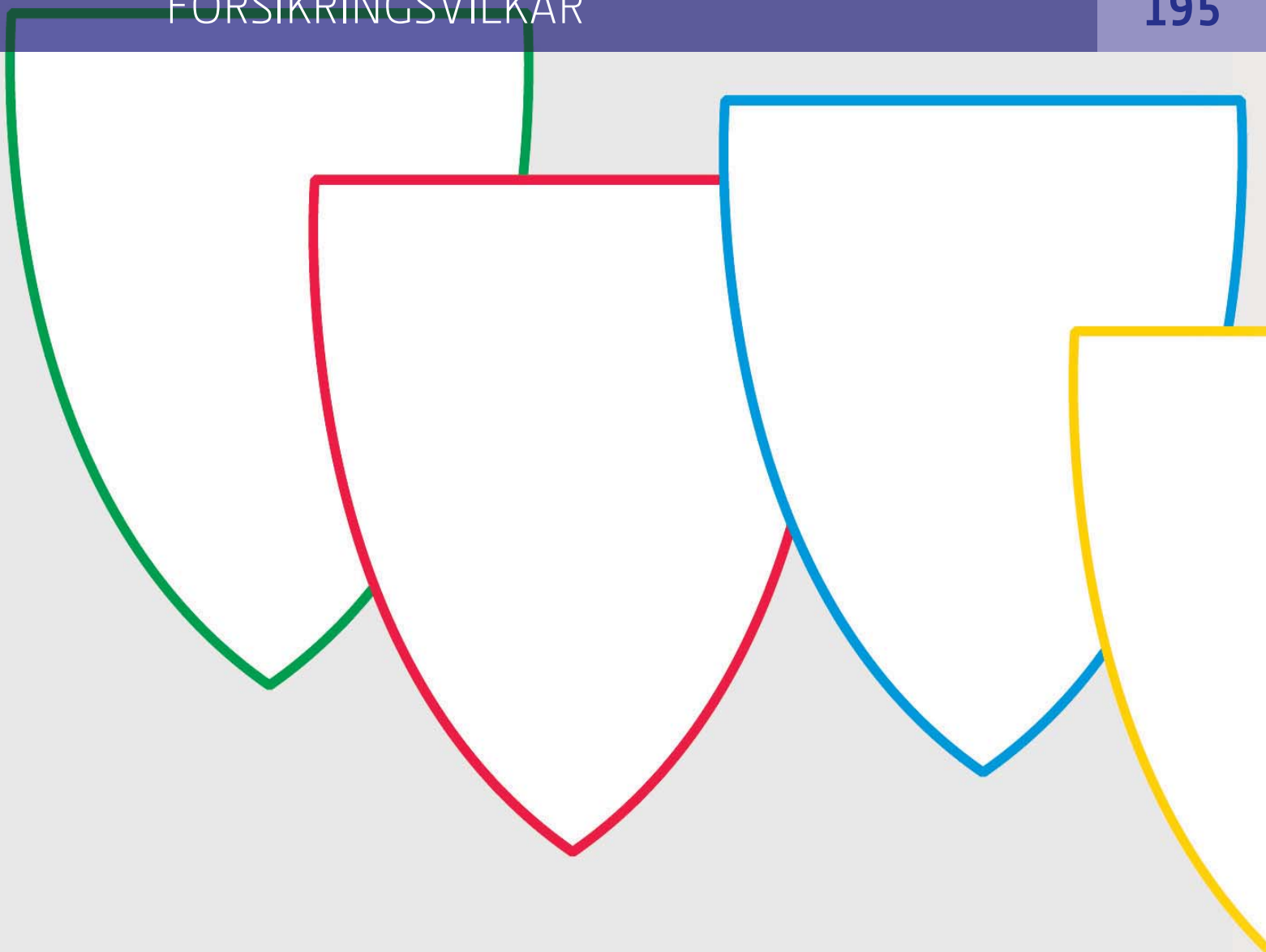

KOMMUNE

FORSIKRINGSVILKÅR

195

Ring 03100

- Kundeservice
- Hjelp 24 timer ved skade
- Fra utlandet, ring +47 915 03100

Innholdsfortegnelse

1. Hvem forsikringen gjelder for – sikrede	3	13. Forsikringssum og egenandel for bedriftsansvar	15
1.1 Ansvar	3	13.1 Forsikringssum	15
1.2 Øvrige dekninger	3	13.2 Egenandel	15
2. Hvor forsikringen gjelder	3	14. Sikkerhetsforskrifter - Bedriftsansvar	15
2.1 På forsikringsstedet	3	14.1 Generelt	15
2.2 Utenfor forsikringsstedet	3	14.2 Identifikasjon ved skade	15
2.3 Naturskade	3	14.3 Varmerarbeider	15
2.4 Ansvar	3	14.4 Særskilt sikkerhetsforskrift	16
3. Hva forsikringen kan omfatte	3	15. Produktansvar	16
3.1 Det fremgår av forsikringsbeviset hva forsikringen omfatter	3	15.1 Produktansvar - ansvar som dekkes	16
3.2 Forsikringen omfatter ikke	4	15.2 Selskapet dekker ikke	16
3.3 Utover forsikringssummene	4	16. Forsikringssum og egenandel for produktansvar	16
4. Skader som dekkes og begrensninger som gjelder	5	16.1 Forsikringssum	16
4.1 Skader som dekkes	5	16.2 Egenandel	16
4.2 Selskapet dekker ikke	6	17. Sikkerhetsforskrifter - Produktansvar	16
5. Sikkerhetsforskrifter	6	17.1 Generelt	16
5.1 Generelle sikringskrav	6	17.2 Identifikasjon med sikrede	17
5.2 Sikring mot brann	6	17.3 Generelle sikkerhetsforskrifter - produktansvar	17
5.3 Rekonstruksjon	7	17.4 Andre sikkerhetsforskrifter	17
5.4 Elektrisk fenomen	7	18. Fellesregler for behandling av erstatningskrav	17
5.5 Eksplosjon eller implosjon	7	18.1 Melding av forsikringstilfellet	17
5.6 Vannskade	7	18.2 Når erstatningskrav blir fremsatt mot sikrede	17
5.7 Brudd på rørlledning	8	18.3 Behandling av erstatningskrav og fordeling av saksomkostninger	17
5.8 Innbruddstyveri/hærverk	8	18.4 Sikredes plikter	17
5.9 Ran	9	18.5 Endret risiko	17
5.10 Generelle sikkerhetsforskrifter for datautstyr	9	18.6 Regress	17
5.11 Snømåking	10	19. Definisjoner	17
5.12 Annen skade	10	19.1 Skade	17
5.13 Forskriftsmessig utførelse av bygningsarbeid og reparasjoner	10	20. Formuesskadeforsikring	17
6. Forsikringssummer - underforsikring	10	20.1 Hva forsikringen omfatter	17
6.1 Bygning - fullverdi	10	20.2 Skadetidspunkt	17
6.2 Maskiner, inventar og løsøre	10	20.3 Forsikringssum og egenandel for formuesskadeforsikring	17
6.3 Førsterisiko	10	20.4 Begrensninger i selskapets ansvar	18
7. Erstatningsoppgjør	10	21. Sikkerhetsforskrifter - Formuesskadeforsikring	18
7.1 Fellesregler	10	22. Behandling av erstatningskrav	18
7.2 Erstatningsberegning - fellesregler	11	22.1 Skademelding	18
7.3 Erstatningsberegning - bygning	11	22.2 Erstatningskrav	18
7.4 Erstatningsberegning - maskiner, inventar og løsøre	12	22.3 Sikredes plikter	18
8. Egenandeler og aldersfradrag	13	22.4 Underforsikring	18
8.1 Kortslutning eller annet elektrisk fenomen på varmtvannsbeholder/-bereder og fyringskjel	13	22.5 Regress	18
8.2 Bruddskade	13	23. Underslagsforsikring	18
8.3 Ved naturskade	13	23.1 Hva forsikringen gjelder	18
8.4 Ved skade på pensjonærs eiendeler	13	23.2 Begrensninger i selskapets ansvar	19
8.5 Ved skade på ansattes klær og effekter	13	23.3 Forsikringssum og egenandel for underslagsforsikring	19
8.6 Ved skade på matvarer	13	24. Sikkerhetsforskrifter - Underslag	19
8.7 Ved skade på glass og sanitærporselen	13	24.1 Skadebegrensning	19
8.8 Ved annen skade	13	24.2 Meldeplikt ved skadetilfelle	19
9. Prisstigning etter skade	13	24.3 Anmeldelse til påtalemyndigheten	19
10. Påbud fra offentlig myndighet. Førsterisiko	13	24.4 Tapsberegningen	19
11. Husleieforsikring	13	24.5 Utbetaling av erstatning	20
12. Bedriftsansvar	14	24.6 Regress	20
12.1 Bedriftsansvar - ansvar som dekkes	14		
12.2 Selskapet dekker ikke	14		

25. Definisjoner for ansvars-, formueskade- og underslagsforsikring	20	Særvilkår 391 - Tap i egen formue	22
25.1 Skadebegrepet	20	Særvilkår 422 - Tap påført av utenforstående.	22
25.2 Formuesskade	20	Særvilkår 423 - Tap påført av utenforstående ved databedrageri.	22
25.3 Forurensning	20	Særvilkår 923 - Stasjonære slokningsanlegg	22
25.4 Kontraktsansvar	20	Særvilkår 924 - Automatisk brannalarmanlegg	22
25.5 Familie	20	Særvilkår 925 - Automatisk sprinkleranlegg	23
25.6 Reklamasjon/Tilbakekalling	20	Særvilkår 960 - Rekonstruksjon av arkiver.	24
25.7 Varme arbeider	20	Særvilkår 961 - Merutgifter pga. offentlig påbud.	24
25.8 Datakriminalitet.	20	Særvilkår 962 - Brannskade på utendørs idrettsanlegg	24
25.9 Direkte tap	20	Særvilkår 963 - Kunstnerisk utsmykning	24
25.10 Verdipapir.	20	Særvilkår 964 - Utvidet dekning for maskiner.	24
26. Bestemmelser for forsikringsavtalen ...	20	Særvilkår 965 - Næringsløsøre	24
26.1 Følgene av å gi feil opplysninger	20	Særvilkår 966 - Brannskade på bro/kaj	24
26.2 Følgene av svik	20	Særvilkår 967 - Ferdigstilte nybygg, påbygg	24
26.3 Fornyelse av forsikringen	20	Særvilkår 969 - Ekstrautgifter til drift	24
26.4 Eierskifte	21	Særvilkår 973 - Gravings- og sprengingsarbeider ihht NS3430 og 3431	24
26.5 Premieberegning når forsikringen opphører i forsikringstiden	21	Særvilkår 974 - Ansvar for dambrudd	25
26.6 Oppsigelse etter skade	21	Særvilkår 975 - Elektrisk fenomenskade	25
26.7 Andre bestemmelser	21	Særvilkår 977 - Brann	25
27. Særvilkår	21	28. Naturskadevilkår	25
Særvilkår 145 - Utvidet dekning for EDB maskiner	21	Bistand i klagesaker	26
Særvilkår 356 - Veterinær med oppdrag innen aquanæringen	21		

Forsikringsavtalen består av

- forsikringsbeviset,
- forsikringsvilkårene,
- forsikringsavtaleloven av 16. juni 1989,
- naturskadeforsikringsloven av 16. juni 1989,
- det øvrige lovverk.

Teksten i forsikringsbeviset gjelder foran forsikringsvilkårene. Forsikringsbeviset og forsikringsvilkårene gjelder foran lovbestemmelser som kan fravikes.

Gjensidige Forsikring benevnes i det etterfølgende som selskapet.

1. Hvem forsikringen gjelder for - sikrede

1.1 Ansvar

Forsikringen gjelder for den som er angitt i forsikringsbeviset.

1.2 Øvrige deknings

§ 7-1 i forsikringsavtaleloven er fraveket - i stedet gjelder følgende:

Forsikringen gjelder for den kommune eller fylkeskommune som er angitt i forsikringsbeviset.

Forsikringen gjelder ikke for kommunale energiverk, kraftanlegg, vannverk, havnevesen, trafikkelskap, handels- og produksjonsbedrifter og interkommunal virksomhet når disse drives som selvstendige økonomiske enheter, med mindre annet er angitt i forsikringsbeviset.

Ved forsikring av fast eiendom gjelder forsikringen også for innehaver av tinglyst eiendomsrett, panterrett og annen tinglyst sikkerhetsrett.

Forsikringen gjelder ikke for innehaver av panterrett i løsøre eller varer, med mindre panthaveren har mottatt forsikringsattest fra selskapet.

Forsikringen gjelder ikke for annen panthaver eller eier av ting enn dem som er omtalt ovenfor, med mindre forsikringstakeren har forsikringsplikt i henhold til lov eller avtale.

Ved skadeoppgjør kan selskapet forhandle med forsikringstakeren og utbetale erstatning til ham med bindende virkning for sikrede. Dersom selskapet har fått skriftlig melding om hvem som er panthaver eller eier av tingen før oppgjør finner sted, skal erstatningen utbetales til sikrede.

2. Hvor forsikringen gjelder

2.1 På forsikringsstedet

Forsikringen gjelder på det sted som er angitt i forsikringsbeviset.

2.2 Utenfor forsikringsstedet

1. For ting som midlertidig er borte fra forsikringsstedet gjelder forsikringen innen Norden.

Borteforsikringen gjelder ikke for:

- ting under transport.
- ting på bygge- og anleggsplass.

2. Ved ran gjelder borteforsikringen bare under transport i Norge ved sikrede eller ved eget bud.

2.3 Naturskade

Naturskadeforsikringen gjelder i Norge.

2.4 Ansvar

Ansvarsforsikringen gjelder i Norden. For produktansvarsdekning utenfor Norden, se punkt 15.1.

3. Hva forsikringen kan omfatte

3.1 Det fremgår av forsikringsbeviset hva forsikringen omfatter.

3.1.1 Bygning

Bygning som angitt i forsikringsavtalen er begrenset av bygningens yttertak, yttervegger og bunnsåle.

1. Til bygning medregnes:
Grunnmur, bygningsfundamenter, ledninger og utstyr som har en bygningsfunksjon, herunder bygningsmessig innredning (f.eks nedsenket innvendig tak, lettvegger og vegg til vegg-tepper) bekostet av leietaker. Heiser, rulletrapper, ventilasjonsanlegg, installasjoner for rombelysning og rom-oppvarming, sprinkleranlegg, brannvarslingsanlegg og generell solavskjerming.

Som bygning regnes ikke:

- utstyr og installasjoner som er spesielt montert for produksjons- eller næringsvirksomhet
- kunstnerisk utsmykking
- antikvarisk merverdi

2. Bygningsforsikringen omfatter i tillegg:
 - Utvendige ledninger, med tilknyttet utstyr, som fører elektrisitet, gass eller væske til eller fra bygning, fram til tilknytningspunkt til offentlig ledning, eller brønn, tank eller reservoar.

Som tilknyttet utstyr regnes også:

- tank/kum
- pumpe i brønn
- varmekabler i adkomstveier til bygningen
- antenneanlegg, samt fastmonterte kabler for data, lyd og bildeoverføring til bruk i bygning/bygningsdel som benyttes til bolig.

3. Følgende omfattes ikke:

- Utvendige ledninger, med tilknyttet utstyr som hovedsakelig betjener produksjonsutstyr
- Utvendige ledninger som benyttes til transport av varer
- Drens-, jordvarme-, sprednings- eller infiltrasjonsledning og spredegrøft.
- Utvendig svømmebasseng

3.1.2 Maskiner, inventar og løsøre

Med maskiner, inventar, løsøre og varer forstås:

1. - maskiner, inventar, løsøre og varer som er ledd i produksjons-/næringsvirksomhet med tilhørende tekniske installasjoner, herunder kabler og rør
- maskinfundamenter
- ledninger/rør med tilknyttet utstyr, som hovedsakelig betjener maskiner/apparater, herunder kabler for data og strøm.
- ledninger/rør som benyttes til transport av varer.

Maskiner, inventar og løsøre er dekket med inntil 100% av bygningens premieberegningssgrunnlag.

2. **Ting leiet eller lånt fra andre**
er bare dekket når dette fremgår av forsikringsbeviset eller når forsikringstakeren ved lov eller skriftlig avtale har forsikringsplikt eller har overtatt ri-sikoen.

3.1.3 Ansvar

1. Bedriftsansvar, se punkt 12.
2. Produktansvar, se punkt 15.
3. Underslag, se punkt 23.

3.2 Forsikringen omfatter ikke

1. Motorvogn, luftfartøy, seilbåt, motorbåt og tilhenger til bil som ikke er varer i næringsvirksomhet.
2. Modeller, mønstre, former, stanser, matriser, klisjeer, trykkplater o.l.

3.3 Utover forsikringssummene

- Forsikringen omfatter følgende dekninger utover forsikringssummene:

3.3.1 Penger, bankbøker og verdipapirer etc.

(som verdipapirer regnes også kontantkort, lodd, billetter, frimerker, gavekort o.l.)

1. - kr 100.000 i verdioppbevaringsenhet som er innkjøpt før 01.07.1978 og som er godkjent i liste 1.
- kr 50.000 i verdioppbevaringsenhet som er innkjøpt før 01.07.1978 og som er godkjent i liste 2.
- kr 100.000 i verdioppbevaringsenhet med pongverdi minst 60 etter Norsk Standard 5089, eller minst 40 etter NS-EN 1143-1 (INSTA 610).
2. Ran i kommunens egne og leide lokaler med inntil kr 100.000.
 - Ran av egne bud er begrenset til: kr 50.000 når transporten utføres av ett bud.
 - kr 100.000 når transporten utføres av minst to bud.

Se punkt 5 - Sikkerhetsforskrifter.

3.3.2 Uteglemte bygninger

Investeringer, påkostninger samt uteglemte bygninger, er begrenset til kr 5 mill pr. skadetilfelle. *Nybygg, herunder påbygg og tilbygg under oppføring er ikke omfattet av denne dekningen.*

3.3.3 Hage, parkanlegg osv.

Hage- og parkanlegg, herunder gjerde, flaggstang, vannbasseng, veksthus, frittstående monumenter og kunstverk. Erstatningen er begrenset til kr 30.000.

3.3.4 Riving og rydding

Forsikringen omfatter nødvendige utgifter til riving, rydding, lagring, bortkjøring og destruksjon av verdiløse rester av skadede ting, etter erstatningsmessig skade, begrenset til kr 3 mill.

3.3.5 Offentlig påbud

Nødvendige bygningsmessige merutgifter etter erstatningsmessig skade, på grunn av påbud gitt med hjemmel i lov eller offentlige forskrifter, begrenset til kr 2 mill. Se punkt 10.

3.3.6 Prisstigning etter skade

Ekstraavgifter på grunn av prisstigning i reparasjons-, gjenanskaffelses- eller gjenoppførings-tid etter erstatningsmessig skade. Prisstigning regnes fra skadedag til reparasjon, gjenanskaffelse eller gjenoppføring har skjedd, eller normalt kunne ha skjedd, maksimalt 24 måneder. Erstatningen er begrenset til 20% av tingskaden. Se punkt 9.

3.3.7 Husleietap

Avbruddstap ved nedgang i husleieinntekt, i inntil 24 mndr, som følge av erstatningsmessig skade. Erstatningen er begrenset til 20% av bygningens forsikringssum på skadedagen. Se punkt 11.

3.3.8 Ekstraavgifter til drift

Nødvendige ekstraavgifter - unntatt rekonstruksjonsutgifter - se punkt 3.5.9 - til fortsettelse av kommunens drift i inntil 24 måneder fra skadedagen. Utgiftene må være en følge av erstatningsmessig skade på bygning og/eller maskiner, inventar og løsøre, inntruffet på forsikringsstedet i forsikringstiden. Erstatningen er begrenset til kr 1 mill.

3.3.9 Rekonstruksjon

Nødvendige utgifter, inntil kr 1.000.000, til rekonstruksjon av manuskripter, yrkestegninger, arkiver, også elektroniske, innen 24 måneder fra skadedagen, etter erstatningsmessig skade.

På eksternt lagringssted: Backup/sikkerhetskopier er omfattet også på eksternt lagringssted med inntil forsikringssummen, maksimalt kr 1 million. Dersom lagringsstedet benyttes av flere er Gjensidige Forsikrings erstatningsansvar to-talt for alle kunder begrenset til kr 50 millioner per skadehendelse per lagringssted for backup/sikkerhetskopier. Overstiges denne grensen, vil erstatningene bli redusert forholdsmessig.

Se punkt 5 - Sikkerhetsforskrifter

3.3.10 Merverdi

Kunstnerisk innendørs utsmykning og bygningsantikvariske merverdi dekkes etter erstatningsmessig skade. Erstatningen er begrenset til kr 1 mill.

3.3.11 Pensjonærers eiendeler

Eiendelene til pasienter/pensjonærer/beboere i sykehjem, aldershjem og trygdeboliger. Erstatningen er, etter at egenandelen er trukket, begrenset til kr 50.000 pr. person etter erstatningsmessig skade.

3.3.12 Skade på leide rom

Skade som følge av innbrudd eller hærverk i forbindelse med innbrudd i lokaler som kommunen leier. Se punkt 4.1.11.
Skade på glass i vinduer og dører dekkes ikke. Erstatningen er begrenset til kr 25.000.

3.3.13 Matvarer

Skade på matvarer i fryseboks/-rom som følge av plutselig og uforutsett svikt i kjølesystem eller strømtilførsel. Erstatningen er begrenset til kr 50.000.

3.3.14 Ansattes klær og effekter

Ansattes klær og effekter som er midlertidig oppbevart på forsikringsstedet. Erstatningen er, etter at egenandelen er trukket, begrenset til kr 6000 pr. ansatt etter erstatningsmessig skade. Dekningen omfatter punkt 4.1.1 til 4.1.13.

3.3.15 Maskiner, inventar, løsøre, varer og bygningsmessig innredning i leide lokaler

Maskiner, inventar, løsøre og varer i leide lokaler og bygningsmessig innredning i kommunens leide lokaler i andre bygninger med inntil 10 mill pr. forsikringssted.

4. Skader som dekkes og begrensninger som gjelder

Med skade menes også tap av ting, og utgifter nevnt i punkt 3.

Ansvarsbegrensning ved endring av risiko
Er eiendommen fraflyttet, erstattes bare brannskade (punkt 4.1.1), direkte lynnedslag (punkt 4.1.3) og naturskade (punkt 4.1.13).

4.1 Skader som dekkes

Selskapet dekker plutselige og uforutsette skader, begrenset til disse skadearter:

4.1.1 Brann,

- det vil si ild som er kommet løs
- Unntak*
- Skade på ting som med hensikt er utsatt for påvirkning av varme.

Se punkt 5 - Sikkerhetsforskrifter.

4.1.2 Nedsoting

fra permanent ildsted.

Se punkt 5 - Sikkerhetsforskrifter.

4.1.3 Direkte lynnedslag

- Unntak:*
- Skade på mastetransformator.

Se punkt 5 - Sikkerhetsforskrifter.

4.1.4 Elektrisk fenomen

Elektrisk fenomen som rammer elektrisk maskin, apparat eller ledning med driftsspenning inntil 1000 Volt.

For datamaskiner, styringsenheter og telefon-sentraler, osv. er erstatningen begrenset til kr 500.000 pr. skadetilfelle. Med styringsenhet menes enhet som styrer annet utstyr og som har egen strømforsyning (ikke strømforsyning via utstyret den styrer).

Se punkt 5 - Sikkerhetsforskrifter.

4.1.5 Eksplosjon eller implosjon

- Unntak:*
1. Skade på forbrenningsmotor ved eksplosjon i denne.
 2. Skade som skyldes sprengning foretatt for eller av forsikringstaker.

Se punkt 5 - Sikkerhetsforskrifter.

4.1.6 Luftfartøy

- Luftfartøy eller deler/ting fra luftfartøy som faller ned eller rammer ting.

4.1.7 Utilsiktet utstrømming av

1. Væske eller gass fra bygnings rørledning.
 2. Vann, fyringsolje eller kjølemedia fra øvrige rørledninger.
- Tilknyttet utstyr regnes som del av rørledning.

Unntak:

- tap av væske eller gass.
- Skade på våtrom/sanitærrom og tilstøtende rom/yttervegg, når skaden skyldes at våtrommet/sanitærrømmet ikke er vanntett, uansett årsak til utettheten
- søl dusjing eller kondens.

- skade som skyldes at frossede rør tiner med mindre frosten skyldes tilfeldig svikt i varmforsyning.

Se punkt 5 - Sikkerhetsforskrifter.

4.1.8 Brudd

Brudd på bygnings rørledninger, kjeler, beredere og lignende som ikke benyttes til ervervsvirk-somhet.

Unntak:

- skade på utvendig ledning som ikke er lagt etter stedlige forskrifter.
- bruddskade på takrenne, utvendig nedløp, taksluk for innvendig nedløp, drenerør, pumpe, eller ledning for vannbasseng.
- frostskade på bygning, med mindre skaden skyldes tilfeldig svikt i varmforsyning.

Se punkt 5 - Sikkerhetsforskrifter.

4.1.9 Overvann

Overvann som trenger inn i bygning direkte fra terrenget ved ekstraordinær nedbør eller snøsmelting.

Se punkt 5 - Sikkerhetsforskrifter.

4.1.10 Væske som trenger inn i bygning

Væske fra kloakkledning, overvannsledning eller annen ledning for vann eller fyringsolje, som trenger inn i bygning.

Se punkt 5 - Sikkerhetsforskrifter.

4.1.11 Innbruddstyveri og hærverk

- Innbruddstyveri og hærverk ved innbrudd i bygning eller rom i bygning.
- Med innbrudd menes forsering av en hindring som er egnet til beskyttelse.
- Når lokalene er utstyrt med FG-godkjent rom-overvåkingsalarm, erstatter selskapet også tyveri og hærverk når uvedkommende urettmessig har latt seg innelåse i bygning i åpningstiden.
- Tyveri og hærverk er ikke dekket i det tidsrom lokalene er åpne for kunder og publikum.

Se punkt 5 - Sikkerhetsforskrifter.

4.1.12 Ran, jf straffelovens § 267.

Se også punkt 3.3.1

Se punkt 5 - Sikkerhetsforskrifter.

4.1.13 Naturskade (Se punkt 28).

Skade som har ytre årsak, og som rammer, maskiner, inventar og løsøre.

Unntak:

- skade som skyldes kondens, søl, sopp og råte, dyr og insekter, uansett årsak.
- skade ved svinnsprekker, setninger i bygg, utilstrekkelig fundamentering, material- eller konstruksjonsfeil, svak konstruksjon, feil montasje eller feil bruk

Se punkt 5 - Sikkerhetsforskrifter.

4.1.14 Annen skade enn nevnt i punkt 4.1.1 - 4.1.13

Skade som har ytre årsak, og som rammer bygning, maskiner, inventar og løsøre.

Unntak:

- skade som skyldes kondens, søl, sopp og råte, dyr og insekter, uansett årsak.
- skade ved svinnsprekker, setninger i bygg, utilstrekkelig fundamentering, material- eller konstruksjonsfeil, svak konstruksjon, feil montasje eller feil bruk.

Se punkt 5 - Sikkerhetsforskrifter.

4.2 Selskapet dekker ikke:

1. Utgifter til utbedring av hageanlegg og jordvei etter graving, utover dekningen i punkt 3.5.3.
2. Tyveri uten innbrudd, med unntak av dekningen i punkt 3.5.14 og bestemmelsen i punkt 4.1.11.
3. Skader som andre enn sikrede er pliktig til, og har økonomisk evne til å erstatte i henhold til garanti eller annen avtale.
4. Skade som daglig leder eller eiere har voldt forsettlig, jf. Forsikringsavtaleloven § 4-9.
5. Skade som daglig leder, eiere eller personer som utfører arbeid av ledende art, ansvarshavende for det skadeforebyggende arbeid, eller andre som har en særlig selvstendig stilling innen virksomheten, herunder formenn og lignende har voldt ved grov uaktsomhet. Det kan under hensyn til skyldgraden og omstendighetene for øvrig avgjøres at selskapet skal erstatte en del av skaden, jf. Forsikringsavtalen § 4-9.
6. Skade ved terrorhandlinger.

Terrorhandling – definisjon

Med terrorhandling forstås en rettsstridig, skadevoldende handling rettet mot allmennheten, herunder en voldshandling eller farlig spredning av biologiske eller kjemiske substanser – og som forstås å være utført i den hensikt å utøve innflytelse på politiske, religiøse eller andre ideologiske organer eller for å fremkalle frykt.

5. Sikkerhetsforskrifter

I forsikringsbeviset kan det være inntatt sikkerhetsforskrifter. Den som ved handling eller unnlatelse forsømmer å overholde eller å påse at en sikkerhetsforskrift overholdes, kan han helt eller delvis miste retten til erstatning, jf. Forsikringsavtaleloven § 4-8.

Identifikasjon med sikrede

Retten til erstatning bortfaller også dersom forsømmelsen er gjort av personer som utfører arbeid av ledende art, ansvarshavende for det skadeforebyggende arbeid og av andre som har en særlig selvstendig stilling innen virksomheten, samt arbeidsledere, herunder formenn o.l.

Den enkelte sikkerhetsforskrift kan inneholde tilleggsbestemmelser som utvider eller innskrenker denne personkrets.

5.1 Generelle sikringskrav

1. Ansvarshavende for det skadeforebyggende arbeid.
Bedriftens leder oppnevner en person (ansvarshavende) til å forestå det skadeforebyggende arbeid og til å sørge for at bestemmelsene nedenfor blir fulgt.
2. Instruksjoner for de ansatte.
De ansatte skal instrueres om skadeforebyggende tiltak, herunder om bruk av slokningsredskaper og hvorledes skade varsles.

3. Kontroll etter arbeidstidens slutt og etter overtidsarbeid. Etter arbeidstidens slutt og etter overtidsarbeid skal det påsees at påbudte sikkerhetstiltak er oppfylt. Forhold som synes å true sikkerheten skal uten opphold rettes og melding gis til sikkerhetsansvarlig.

Ansvarshavende skal gi melding til bedriftens leder om feil og mangler kontrollen finner.

5.2 Sikring mot brann

1. Brann- og eksplosjonsfarlig stoff
Behandling og oppbevaring av brann- og eksplosjonsfarlig stoff skal være i samsvar med kapittel 2 og 3 i forskrift om brannfarlig vare av 26. juni 2002 og kapittel 7 i forskrift om håndtering av eksplosjonsfarlig stoff av 26. Juni 2002.
2. Bygningstekniske installasjoner
Tekniske installasjoner, utstyr med videre skal føres opp eller installeres, drives og vedlikeholdes i samsvar med § 106 i plan- og bygningslov av 14. Juni 1985 og § 2-4 i forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn av 26. Juni 2002.
3. Elektriske anlegg og utstyr
Elektriske anlegg og elektrisk utstyr skal utføres, drives og vedlikeholdes i samsvar med § 2 i lov om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr av 24. mai 1929 og § 2-4 i forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn av 26. juni 2002.
4. Brannskillende konstruksjoner
Brannskillende bygningskonstruksjoner skal være utført og holdt i funksjonsmessig stand i samsvar med §2-4 i forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn av 26. juni 2002.
5. Slokningsredskaper.
-Det kreves minimum 1" brannslange på 1" opplagg eller minimum 6 kg ABC(ABE)-håndslukkeapparat eller minimum 9 liter skumapparat plassert slik at det ikke på noe punkt er mer enn 25 meter avstand til slokkeredskapene. Slokkeredskapene skal være plassert lett synlig, godt tilgjengelig og være funksjonelle. Slokkeredskapene skal kontrolleres minst en gang i året. Hvert apparat skal være forsynt med merkelapp som viser datoen for siste kontroll. Kostnader ved vedlikehold og oppladning etter bruk av slokningsutstyret betales av forsikrings-takeren.
6. Varme arbeider
Med varme arbeider forstås bygge-, installasjons-, monterings-, demonterings-, reparasjons-, vedlikeholds- og lignende arbeider hvor det benyttes åpen ild, oppvarming, sveise, skjære-, lodde og/eller slipeutstyr.

Forholdsregler

Følgende forholdsregler skal ivaretas:

- arbeidsstedet og de nærmeste omgivelsene skal være ryddet for brennbart avfall.
- alt brennbart materiale på og i nærheten av arbeidsplassen skal være fjernet eller beskyttet.
- brennbare bygningsdeler skal være kontrollert og beskyttet.
- åpninger i gulv, vegger og tak skal være tettet.
- godkjent slokkeutstyr, min. 2 stk. 6 kg. ABC-håndslukkeapparat eller brannslange med diameter 1 tomme påsatt vann frem til strålerøret skal være plassert lett tilgjengelig på arbeidsplassen.

- brannvakt skal være til stede under arbeidet, under pauser og minst en time etter at arbeidet er avsluttet.

Det er forbud mot bruk av åpen flamme på tidligere tekkede tak.

Forbudet mot åpen flamme gjelder likevel ikke:

- ved legging av lag to ved tolags tekking på områder som er mer enn 1 meter fra sluk, gesimser, gjennomføringer, bordkantbeslag og lignende.
- ved tekking på takkonstruksjoner som består kun av ubrennbare materialer på områder som er mer enn 1 meter fra sluk, gesimser, gjennomføringer, bordkantbeslag m.v.

Ved tining av is før omteking på tidligere tekkede tak, tillates bruk av åpen flamme på områder som er mer enn 1 meter fra sluk, gesimser, gjennomføringer, bordkantbeslag m.v. For fordampning av restvann etter tining av is er det forbud mot bruk av åpen flamme.

Sertifikat

Varme arbeider hvor det benyttes åpen ild, sveise-, skjære- og/eller slipeutstyr utenom faste, spesielt tilrettelagte arbeidsplasser, skal bare utføres av personer som har gyldig sertifikat for varme arbeider, utstedt av Norsk brannvernforening eller samarbeidende organisasjon i øvrige nordiske land.

7. Tobakksrøyking.
Tobakksrøyking tillates bare på tilrettelagte steder og i henhold til de bestemmelser som forsikringstaker har utarbeidet. Bestemmelsene skal være utarbeidet med tanke på brannsikkerheten.

8. Orden og renhold.
Brennbart avfall og avfall som kan selvantenne, skal legges i egnede beholdere av metall med selvlukkende lokk eller straks fjernes til betryggende sted. Arbeidsklær skal etter arbeidstidens slutt opphenges på bestemt angitt plass.

9. Utendørs oppbevaring av brennbart materiale
Brennbart avfall og brennbart materiale som ligger fritt eller i container, søppelkasser, papirkurver og lignende uten permanent tilsyn, skal plasseres slik at brann ikke kan smitte til byggverk og uansett minst 5 meter fra brennbar yttervegg og ikke under tak, i skur, på overdekte lasteramper eller ved vindusåpning.

Brennbart avfall og brennbart materiale kan allikevel oppbevares nærmere byggverk hvis det brennbare avfallet og det brennbare materialet er oppbevart i lukket og låst container/oppbevaringsenhet som er konstruert slik at eventuell brann ikke kan spre seg ut av containeren/oppbevaringsenheten.

10. Utendørs lagre av brennbart materiale
Utendørs lagre av brennbart materiale som utgjør stor risiko for spredning av brann må ha en avstand på minst 25 meter til byggverk eller annen oppbevaring av brennbart materiale dersom det ikke er truffet særskilte tiltak for å hindre brannspredning.

Med brennbart materiale som utgjør stor risiko for spredning av brann, menes lagre (av for eksempel trelast, trepaller, flis, plast, papir og lignende) med areal større enn 200 kvadratmeter

og/eller en høyde over 4 meter. For mindre lagre enn dette vil 8 meter være tilfredsstillende.

Særskilte tiltak for å hindre brannspredning kan være tilfredsstillende brannskiller og/eller fasadesprinkling.

11. Unormal eller sterkt varierende risiko, ombygging- og rehabiliteringsarbeider.
Ved drifts- eller bruksforhold som kan lede til økning i fare for antennelse eller brannspredning, herunder ombygging- og rehabiliteringsarbeider, skal sikrede gjennomføre ekstraordinære tiltak i samsvar med § 3-6 i "Forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn" av 26. juni 2002. Tiltakene skal dokumenteres skriftlig.
12. Sikring ved koking/steking/frityr.
Sikrede må sørge for at koke-/stekeinnretninger med filter og avtrekksvifte rengjøres etter den fremgangsmåte og med den frekvens som er angitt av produsent/leverandør, minimum hver 3. måned.

Dersom det er installert frityrannlegg skal det være manuelt brannslukkeapparat av type AF. Frityrannlegg for mer enn 8 liter frityrølje skal ha automatisk brannslukkeanlegg som er egnet for slukking av frityrbranner. Det gjøres unntak for virksomheter i frittliggende bygning under 100m²."

5.3 Rekonstruksjon

- 5.3.1 Operativsystemer og programvare:
Forsikrede operativsystemer og programvare (applikasjoner) skal forefinnes i minst to eksemplarer, originaler og på datamedier. Originaler skal oppbevares i annen låst bygning eller i låst dataskap godkjent i henhold til NT FIRE 017-120DIS eller bedre.

- 5.3.2 Data:
1. Det skal daglig tas sikkerhetskopi (backup) av data lagret på datamedier
Sikkerhetskopier skal oppbevares i annen låst bygning eller i låst dataskap godkjent i henhold til NT FIRE 017-120DIS eller bedre.
2. Minst én gang per måned skal sikkerhetskopier fraktes til et eksternt lagringssted, slik at det alltid finnes eksternt lagrede sikkerhetskopier av data som er eldre enn én måned. Backup/sikkerhetskopier skal på eksternt lagringssted oppbevares i låst skap i låst bygning.
3. Verifisering av data på sikkerhetskopier som skal lagres eksternt, skal foretas minst en gang per måned.

5.4 Elektrisk fenomen

Leverandørs/produsents brukerveiledning må være fulgt, og den som betjener innretningen må være kvalifisert til dette.

Se også punkt 5.10

5.5 Eksplosjon eller implosjon

Leverandørs/produsents brukerveiledning må være fulgt, og den som betjener innretningen må være kvalifisert til dette.

5.6 Vannskade

Våtrom må være vanntett, og tåle ordinær bruk av det utstyr som er montert der. Bygningen/lokalene skal holdes tilstrekkelig oppvarmet for å unngå frostskafer. Utvendige ledninger må være lagt etter stedlige forskrifter.

5.7 Brudd på rørledning

Utvendige ledninger må være lagt etter stedlige forskrifter.

Bygning/lokalene skal holdes tilstrekkelig oppvarmet for å unngå frostskafer.

5.8 Innbruddstyveri/hærverk

Bygning/rom må være sikret og avlåst i henhold til forsikringsselskapenes godkjennelsesnevnds regelverk. Nøkler skal oppbevares utenfor forsikringsstedet eller sikres like godt som kravet for de forsikrede ting.

Forsikringstakerens og medforsikredes rett til erstatning bortfaller også om overholdelse av sikkerhetsforskriften er forsømt av andre som er betrodd nøkler eller ansvaret for avlåsing.

Generelle sikringskrav - innbrudd

For alle bygninger, unntatt bygninger brukt til bolig, gjelder nedenstående beskyttelsesklasse B.1.

Generelle sikkerhetsforskrifter

Dører, porter, vinduer og lignende åpninger.

1. Påbudte låseenheter skal være av type godkjent av FG.
2. Nøkler må aldri bli stående i låsen.
3. Hvis karm ikke har anlegg mot veggstender, skal det benyttes låseenheter som holder dør og karm sammen.
4. To-fløyede dører skal også sikres med stål kantskåter med hevearm, stål bolteskåter med låst bolt, låst bom eller annen tilsvarende sikring av det passive dørblad.
5. Skyvedører skal være låst til karm eller annen fast bygningskonstruksjon.
6. Vinduer (også vindu i dør). Vindusrute skal være solid festet. Utvendige glasslister skal ikke kunne fjernes med lett håndverktøy.

Sikringsutstyr

Sikkerhetsglass

- skal være typegodkjent av FG. Det skal være sikret spesielt mot demontering.

Gitter og lem

- Gitter med maskestørrelse inntil 10 x 50 cm skal være laget av stål med minst 8 mm diameter eller av stål med tilsvarende tverrsnitt med minst 5 mm tykkelse.
- Gitter med maskestørrelse inntil 3 x 7 cm skal være laget av stål med minst 5 mm diameter eller av stål med tilsvarende tverrsnitt med minst 4 mm tykkelse.

Lem skal være av 15 mm kryssfinerplate, 1,5 mm stålplate eller ha tilsvarende styrke.

Gitter og lem skal være festet til karm eller vegg tilsvarende gitterets/lemmens styrke.

Hengslet, skyvbart eller avtagbart gitter, lem, eller polykarbonatplate

- skal være låst med låseenhet som angitt for dør.

Bommer og hengelåsbeslag

skal være av stål og tilfredsstille:

- utvendig: 60 x 10 mm eller tilsvarende styrke
- innvendig: 50 x 8 mm eller tilsvarende styrke

Låsens og beslagets bøyle skal fylle hverandre. Beslagets bøyle skal være av stål og ha samme

styrke og dimensjon som hengelåsboyle.

Beslag skal være festet slik at det tilsvarer bommens og låsens styrke.

Rullesjalusier

- skal ha stållameller av minst 1,2 mm tykkelse og være helt tette. Rullesjalusier skal løpe i egne skinner/kanaljern slik at dette ikke kan demonteres i lukket stilling. Låseanordning skal være som for dør.

I tillegg gjelder beskyttelsesklasse - B.1. Sikkerhetsforskrift.

Sikkerhetsforskriften omfatter samtlige adkomstdører, vinduer og andre åpninger til egne lokaler.

For lokaler med offentlig påbudt rømningsvei gjelder følgende særbestemmelser:

I den tid lokalene er bemannet, må samtlige dører i disse rømningsveier være ulåste eller kunne åpnes innenfra i overensstemmelse med de stedlige brannmyndigheters anvisning. I den tid lokalene er ubemannet, må disse være låst i h.h.t. selskapenes sikkerhetsforskrifter angitt i forsikringsbeviset.

FG = Forsikringsselskapenes Godkjennelsesnemnd

Oppgave over FG-godkjent materiell/utstyr finnes på www.fg.fhn.no eller fås ved henvendelse til selskapet.

Veiledning for gjennomføring av sikkerhetsforskriftene finnes i «Håndbok for innbruddssikring for næringslivet», FG-publ. 111.

1. Dører, porter, vinduer og lignende åpninger

1. skal være låst med minst en FG-godkjent låseenhet. I lokaler som bare har vinduer beliggende minst 4 meter over bakkenivå, utbygg eller andre konstruksjoner og gjenstander som gir innklatringsmuligheter, kan låseenheten i dører til lokalene ha innvendig knappvrider hvis dør og felt som grenser til dør er uten vindu, eller hvis glass i vindu er minst av sikkerhetsglass eller sikret med polykarbonatplate. (Se Sikringsutstyr.)
 2. skal ha låseenhet som holder dør og karm sammen hvis karm ikke har anlegg mot veggstender.
 3. som er skyvbare, skal være låst til karm eller annen fast bygningskonstruksjon.
 4. må aldri ha nøkkel stående i låsen.
 5. som er to-fløyede skal sikres med stål kantskåter med hevearm, stål bolteskåter med låst bolt, låst bom eller annen tilsvarende sikring av det passive dørblad.
 6. skal være sikret slik at de ikke kan åpnes med demontering av hengslene fra utsiden.
- ### 2. Dører, porter, luker og lignende åpninger som vender mot ikke beferdet område
1. skal være godkjent etter NS 3170 eller ha samme styrke og stivhet som 35 mm kompakt tredør uten vindu. For kontorer gjelder dette kun dør i yttervegg.
 2. hvis det er glass eller andre svake felt i dør til butikk, tilhørende lager og andre lokaler som gir tilgang til butikken, skal det være beskyttet alternativt med:
 - sikkerhetsglass.
 - polykarbonatplate.
 - gitter.
 - rullesjalusi.
 - lem.(Se Sikringsutstyr.)

3. Vinduer og glass, også glass i dører

1. vinduer skal være lukket og haspet eller låst.
2. glass i vinduer og i dører, som er plassert lavere

enn 4 m over bakkenivå, utbygg eller andre konstruksjoner og gjenstander som gir innklatringsmulighet, skal være sikret slik at glasset ikke kan fjernes fra utsiden med lett håndverktøy.

4. Hengslede vinduer i butikk og andre lokaler som butikken bruker

1. skal være låst med vinduslås når vinduene er plassert lavere enn 4 m over bakkenivå, utbygg eller andre konstruksjoner og gjenstander som gir innklatringsmulighet.

5. Krav til elektronisk låsesystem der det stilles krav om FG-godkjent låsenhet i henhold til Beskyttelsesklasse B1

I et elektronisk låssystem inngår normalt følgende komponenter:

1. Kort/kodeleser
2. Sentralenhet
3. Elektromekanisk låsenhet
4. Kabel, koblingsbokser og termineringsutstyr

Kravspesifikasjon

1. Kort/kodeleser
 - Det skal kun foretas avlesning i denne enheten. All annen signalbehandling skal foregå i sentralenheten.
 - Kodebærerens (kort eller lignende) kode skal ikke kunne avleses visuelt. Koden skal ha minst 100.000 varianter.
 - I tillegg til kodebærer skal det i systemet være en PIN-kode (Personlig Identifikasjonsnummer) med minst 10.000 varianter.
 - Leseenheden skal ha sabotasjesikring, slik at alarm utløses ved forsøk på uautorisert åpning.
2. Sentralenhet
 - Sentralenheten skal plasseres innenfor sikret område.
 - Sentralapparatet skal ha sabotasjesikring, slik at alarm utløses ved forsøk på uautorisert åpning.
 - For å endre koder eller andre innstillinger skal tilgang til sentralenheten begrenses med autorisasjon, enten elektronisk eller mekanisk med kode eller nøkkel.
3. Elektromekanisk låsenhet
 - Låsenheten skal prøves etter Norsk Standard NS 3614 «Lås for fast montering. Prøving» (Tilsvarende Svensk Standard SS3078-1986), og minst tilfredsstillende styrkekravene til klasse 3 i Norsk Standard NS 3615 «Lås for fast montering. Krav» (Tilsvarende Svensk Standard SS 3079-1986).

Styrkekravene til låskassen fremgår av NS 3615:

- Punkt 5 «Låskassens motstandsevne»
- Punkt 6 «Angrep med lett håndverktøy»

FG-godkjent el.låser er listeført i FG-publikasjon 101 «Fortegnelse over låser».

- For dør i offentlig påbudt rømningsvei tillates innvendig knappvridet sikret med plombert plastkopp eller annen likeverdig måte.
- Utenom ordinær arbeidstid skal dør med innvendig knappvridet, eller annen innretning som tillater utpassering uten bruk av korrekt kort eller kode, være sikret med alarm som utløses når døren åpnes uten autorisasjon.
- Utenom ordinær arbeidstid skal utpassering skje ved bruk av innvendig kort- og kodeleser. All annen utpassering skal utløse alarm.

- Utenom ordinær arbeidstid skal det gis indikasjon om at dør ikke er korrekt lukket og låst, ved at feilsignal overføres til hensiktsmessig reaksjonsapparat.

4. Kabel, koblingsbokser og termineringsutstyr

- All kabling skal ligge skjult, eller innenfor sikret område.

- Alle kabler, koblingsbokser og termineringsutstyr skal sabotasjesikres med alarm.

5. Alarm og reaksjonsapparat

- Alle alarmer og feilsignaler skal overføres til hensiktsmessig reaksjonsapparat, som kan aksjoneres på meldingene.

- Adgangskontrollanleggets alarm og signalsystem kan kombineres med et FG-godkjent innbruddsalarmanlegg.

6. Loggføring/konsesjon

- Minst 500 siste transaksjonene (passeringer, alarmer, programendringer osv.) skal registreres automatisk i systemet.

- Installasjonen skal ha konsesjon fra Datatilsynet.

5.9 Ran

For kontanter gjelder følgende sikkerhetsforskrifter:

5.9.1 Sikring i bygning.

I hver kasse med kundebetjening skal kontanter ut over kr. 10.000,- være sikret nedlåst. Ved samlet kontantverdi over kr. 200.000,- skal det være minst to ansatte til stede. Dersom det montert video-overvåkning med kontinuerlig opp- tak av kasse- og kundeområde kan det være en ansatt til stede. Opptelling av kassabeholdning skal foretas i avlåst område, hvor uvedkommende ikke har adgang. Kontanter over kr. 200.000,- skal ved transport i ulåst lokale overvåkes av en ansatt i tillegg til transportøren.

5.9.2 Sikring av transport utenfor bygning.

Kontanter over kr. 50.000,- skal transporteres i solid ugjennomsiktig koffert, bag, veske eller lignende. Transport av kontanter til nattsafe skal begrenses til kr. 200.000,-. Transport av kontanter over kr. 200.000,- skal foretas i låst solid ugjennomsiktig koffert, bag, veske eller lignende, og med minst 2 personer. Transport av kontanter over kr. 500.000,- skal foretas i koffert med seddel destruksjonssystem, og minst to personer med 2-veis lukket radio kommunikasjon eller med mobiltelefonforbindelse til basestasjon. Transport av kontanter over 1.000.000,- skal foretas av profesjonelle verditransportfirmaer etter krav som er beskrevet i sikkerhetsforskrift Verditransportselskaper (FG publikasjon 130:1).

5.9.3 Innstruks for sikring, håndtering og transport av kontanter.

Instruks vedrørende sikring, håndtering og transport av kontanter over Kr. 50.000,- skal foreligge. Instruksen skal være kjent av alle ansatte som håndterer kontanter. Instruksen skal kunne fremlegges for forsikrings-selskapet.

5.10 Generelle sikkerhetsforskrifter for data-utstyr

1. Sikrede plikter å gjennomføre et vedlikehold som er i samsvar med leverandør/producents

brukerveiledning og den som betjener maskinen/-utstyret må være kvalifisert til dette.

2. Hver hovedmaskin/server, styringsenhet og telefonsentral skal, både på strømmnett og signal-siden, være beskyttet med sekundærvern (finvern/pluggvern) mot induserte overspenninger og transienter som for eksempel er forårsaket av lynnedslag. Sekundærvernet må være godkjent av selskapet. En oversikt over hvilke overspenningsvern som er godkjent finnes på <http://www.gjensidigenor.no/bedrift>, velg "Veiledning" og deretter "Forebygging" under "Sikkerhet og lovpålegg". Hovedmaskiner/servere, styringsenheter og telefonsentraler skal være tilkoblet avbruddsfri strømforsyning (online UPS) slik at utstyret kan tas ned/slås av kontrollert.

Med styringsenhet menes enhet som styrer annet utstyr og som har egen strømforsyning (ikke strømforsyning via utstyret den styrer).

3. Sikrede plikter å plassere EDB-anlegg på en slik måte at det ikke utsettes for skade ved utilstrekkelig eller feilkonstruert klimaanlegg, unormale driftstemperaturer, feilplasseringer eller uhen-siktsmessig plassering av maskiner og program-vare, innvirkning av gasser, støv eller rystelser.

5.11 Snømåking

Sikrede skal sørge for jevnlig snømåking av tak, veranda, balkong og terrasse på forsikret bygning, slik at skade ikke oppstår.

5.12 Annen skade

Bygning, maskiner, inventar og løsøre må tåle normal bruk og påregnelige påkjenninger.

5.13 Forskriftsmessig utførelse av bygningsarbeid og reparasjoner.

Reparasjoner, nyinstallasjoner og bygningsarbeider skal utføres etter gjeldende forskrifter av fagkyndig personell. I tillegg skal følgende arbeider utføres av offentlig godkjent håndverker/reparatør:

- reparasjoner/nyinstallasjoner av elektriske anlegg og VVS.
- bygningsarbeider som berører bærende konstruksjoner.

6. Forsikringssummer - underforsikring

6.1 Bygning - fullverdi

Premiegrunnlaget fastsettes av selskapet ved forhåndstakst og reguleres senere etter prisindeks for ny enebolig eller ved ny takst.

Fullverdifsikret bygning er forsikret for hva det på skadedagen ville ha kostet å gjenoppføre tilsvarende, eller i det vesentlige tilsvarende, bygning på skadestedet - gjenoppføringsprisen. Merknader ved byggemåte og utstyr som er urasjonelle etter dagens byggeskikk, tas ikke med.

Tilbygg eller annen forandring som innvirker på bygningens gjenoppføringspris, omfattes av forsikringen og skal meldes til selskapet. Er melding ikke gitt, erstattes en så stor del av skaden som svarer til forholdet mellom gjenoppføringsprisen, slik den ville vært uten og slik den er med forandringen (underforsikring). Omfatter forsikringen bygninger uten spesifisering i forsi-

kringsbeviset, gjelder tilsvarende bestemmelse for ikke anmeldt ny bygning.

Førsterisiko kan også benyttes, se punkt 6.3.

6.2 Maskiner, inventar og løsøre

Forsikringssummen fastsettes av forsikringstakeren, og skal tilsvare tingen(e)s gjenanskaffelsespris.

Gjenanskaffelsespris er hva det vil koste å anskaffe tilsvarende, eller i det vesentlige tilsvarende ting som ny, beregnet etter ordinære priser og kostnader umiddelbart før skaden inntraff, inkludert toll og netto påløpte andre offentlige avgifter, transport, igangkjøring, installasjonsarbeider og monteringskostnader, herunder kabler, rør og fundamenter.

For ting med samlerinteresse, som antikviteter, kunstverk, tepper, våpen, mynt-, seddel- og frimerkesamlinger, settes forsikringssummen tilsvarende omsetningsverdien.

Er forsikringssummen lavere enn gjenanskaffelsesprisen, henholdsvis markedsprisen, erstattes en så stor del av skaden som svarer til forholdet mellom forsikringssummen og gjenanskaffelsesprisen, henholdsvis markedsprisen (underforsikring).

Førsterisiko kan også benyttes, se punkt 6.3.

6.3 Førsterisiko

Forsikringssummen fastsettes av forsikringstakeren.

For poster med oppgitt sum i vilkårene og for poster i forsikringsbeviset betegnet som "førsterisiko", erstattes skaden - etter fradrag av egenandel - inntil de oppgitte summer.

7. Erstatningsoppgjør.

Forsikringsavtaleloven § 6-1 er fraveket. I stedet for gjelder bestemmelsene nedenfor.

7.1 Fellesregler

7.1.1 Skademelding

Skade skal meldes til selskapet uten ugrunnet opphold. Selskapet kan kreve at skademeldingen skal inneholde sikredes foretaksnummer.

Følgende skader skal også meldes til politiet: Brann, innbrudd, tyveri, hærverk og ran.

Selskapet kan kreve at også andre skader meldes til politiet.

7.1.2 Alternative oppgjørsmåter

Selskapet kan avgjøre om skaden skal erstattes ved

- kontantoppgjør
- reparasjon
- gjenoppføring/gjenanskaffelse,
- at selskapet skaffer tilsvarende - eller i det vesentlige tilsvarende - ting.

Ved beregning av kostnadene ved reparasjon eller gjenoppføring/ gjenanskaffelse har selskapet rett til å bestemme hvilken reparatør eller leverandør som skal benyttes.

Ved kontantoppgjør til sikrede er erstatningen begrenset til det selskapet hadde måttet betale for reparasjon eller gjenoppføring/gjenanskaffelse.

Dersom den skadde tingen ikke repareres eller gjenanskaffes, erstattes reduksjonen i tingens omsetningsverdi, se for øvrig pkt 7.3.4 / 7.4.4.

7.1.3 Selskapets renteplikt

Sikrede har krav på rente av erstatningen, jfr. forsikringsavtaleloven § 8-4.

7.1.4 Eiendomsretten til ting som er skadet eller kommet til rette.

Sikrede er pliktig til å beholde skadet ting mot å få utbetalt erstatning for skaden på tingen. Selskapet har rett til å overta skadet ting når det er utbetalt erstatning som for totaltap. Kommer ting til rette etter at erstatning er utbetalt, har sikrede rett til å beholde tingen mot å tilbakebetale erstatningsbeløpet, ellers tilfaller tingen selskapet.

7.1.5 Skjønn

Fastsettelse av erstatningsgrunnlag og verdier, og spørsmål i forbindelse med beregning av avbruddstap, avgjøres ved skjønn dersom sikrede eller selskapet krever det. Skjønn avgis av sakkyndige og uhildede personer. Hver av partene velger en skjønnsmann. Dersom noen av partene ønsker det, kan han velge særskilt skjønnsmann for bestemte ting – ved avbruddstap for bestemte spørsmål.

Har den ene av partene skriftlig underrettet den andre om sitt valg, plikter denne innen en uke etter at han har mottatt underretningen, å gi melding om hvem han velger. Før skjønnnet velger de to skjønnsmennene en oppmann. Dersom noen av partene forlanger det, skal oppmannen være bosatt utenfor partenes hjemsted og utenfor den kommune hvor forsikringstilfellet er inntruffet. Unnlater en av partene å velge skjønnsmann, oppnevnes denne på hans vegne av by- eller herredsretten i den rettskrets hvor skjønnnet foretas. Blir skjønnsmennene ikke enige om oppmann, oppnevnes denne på samme måte.

Skjønnsmennene skal innhente de opplysninger og foreta de undersøkelser som de anser nødvendige. De plikter å avgi sitt skjønn på grunnlag av forsikringsvilkårene. De to skjønnsmennene foretar verdsettelsen – besvarer spørsmålene ved avbruddstap - uten at oppmannen tilkalles. Dersom de ikke blir enige, tilkalles oppmannen, som etter de samme regler avgir sitt skjønn over de punkter skjønnsmennene er uenige om. Blir oppmannen tilkalt, beregnes erstatningen på grunnlag av dennes skjønn. Erstatningen skal likevel ikke ligge utenfor de grenser som de to skjønnsmennens verdsettelse vil medføre.

Partene betaler hver sin skjønnsmann. Honorar til oppmannen og mulige andre omkostninger ved skjønnnet bæres av partene med en halvdel hver. Skjønnets verdsettelse er bindende for begge parter.

7.1.6 Selskapets overtakelse av panterett

Er selskapet ansvarlig overfor panthaver, men ikke overfor eieren, inntreter selskapet i panthavers rett i den utstrekning selskapet betaler erstatning til panthaver.

7.1.7 Selskapets ansvar overfor panthaver og konkursbo.

Overfor panthaver og konkursbo er selskapets ansvarsbegrenset til det laveste av følgende to beløp:

- differansen mellom tingens omsetningsverdi før skaden og omsetningsverdien for den skadde tingen.
- Vedkommendes økonomiske interesse i tingen på skadetidspunktet.

For panthaver betyr "tingen" i denne sammenheng panteobjektet i sin helhet. Ved konkurs gjelder bestemmelsene ovenfor, uten hensyn til om konkursen ble åpnet før eller etter at skaden inntraff.

7.2 Erstatningsberegning - fellesregler

I skadebeløpet inngår utgifter til forundersøkelser, reparasjon, adkomst og istandsettelse.

Ved erstatningsberegningen gjøres reduksjoner med hjemmel i vilkår eller lov, før fradrag av egenandel.

Selskapet erstatter netto påløpte offentlige avgifter ved utbedring av skaden.

Påløpte offentlige avgifter erstattes ikke dersom det bygges opp til annet formål etter skaden og dette medfører at offentlige avgifter må svares.

Det gjelder særskilte regler for panthaver og konkursbo, etter at skaden inntraff, jfr. punkt 7.1.7.

7.3 Erstatningsberegning - bygning

7.3.1 Erstatningsgrunnlaget

Erstatningen beregnes på grunnlag av utgifter til reparasjon /gjenoppføring til samme – eller i det vesentlige samme – stand som umiddelbart før skaden inntraff. Prisene på skadedagen legges til grunn. Erstatningsgrunnlaget kan ikke settes høyere enn gjenoppføringsprisen før skaden, se punkt 6.1, fratrukket verdien etter skaden, regnet etter samme regler. Merkostnader ved byggemåte og utstyr som er urasjonelle etter dagens byggeskikk, tas ikke med.

7.3.2 Fradrag

Ved erstatningsberegningen skal det gjøres fradrag for økning i omsetningsverdien, som angitt i punkt 7.3.3 - 7.3.5.

Økning i omsetningsverdi er differansen mellom:
- Bygningens omsetningsverdi umiddelbart før skaden inntraff, idet det tas hensyn til avkastning, beliggenhet og andre forhold, og en beregnet omsetningsverdi på skadedagen for en tilsvarende ny eller reparert bygning.

7.3.3 Bygning som repareres/gjenoppføres innen 5 år

Erstatningsgrunnlaget fastsettes etter reglene i punkt 7.3.1 med følgende fradrag:

1. **Til samme formål, men innen landets grenser** Det gjøres fradrag for økning av omsetningsverdien som angitt i punkt 7.3.2. Fradrag gjøres for den del av verdiøkningen som overstiger 40 % av bygningens omsetningsverdi før skaden. Erstatningen kan ikke settes lavere enn reduksjonen i omsetningsverdi som følge av skaden. Bygningsdel-/komponent som står foran utskiftning eller riving, erstattes etter sin omsetningsverdi med fradrag for kostnadene ved riving/demontering.
2. **Til annet formål innen landets grenser** Det gjøres fradrag for enhver økning av omsetningsverdien som angitt i punkt 7.3.2. Erstatningen kan ikke settes høyere enn et-

ter punkt 7.3.3.1. Erstatningen kan ikke settes lavere enn reduksjonen i omsetningsverdi som følge av skaden.

7.3.4 Bygning som ikke repareres/gjenoppføres i samsvar med reglene i punkt 7.3.3.

Erstatningsgrunnlaget fastsettes etter reglene i punkt 7.3.3.2, men ikke høyere enn til reduksjonen i omsetningsverdi som følge av skaden.

7.3.5 Bygning som står foran riving og midlertidig bygning som ikke repareres/gjenoppføres

Erstatningsgrunnlaget, jfr. punkt 7.3.1, er begrenset til verdien av bygningens brukbare materialer, tatt ned og lagt ferdig for salg/transport, etter fradrag for utgiftene til riving.

7.3.6 Særskilte erstatningsregler for bruddskade på rørledninger med tilknyttet utstyr

Ved skade på del av ting, legges den skadde dels alder til grunn. Ved ulik alder på de skadde deler av rørledningen, legges eldste del til grunn for erstatningen.

1. **Ved bruddskade (se punkt 4.1.8) på utvendige ledninger av plast og kobber med tilknyttet utstyr** (herunder tanker og kummer), beregnes erstatningen på grunnlag av de totale reparasjonskostnader med følgende fradrag:

Alder:	Fradrag:
0 - 20 år	
F.o.m. 21. år	3 % pr. år, høyst 85 %

2. **Ved bruddskade (se punkt 4.1.8) på utvendige ledninger av annet materiale enn plast og kobber med tilknyttet utstyr** (herunder tanker og kummer), beregnes erstatningen på grunnlag av de totale reparasjonskostnader med følgende fradrag:

Alder:	Fradrag:
0 - 10 år	
F.o.m. 11. år	5 % pr. år, høyst 85 %

7.3.7 Særskilte erstatningsregler for varmtvannsbeholder/-bereder og fyringskjel

Ved kortslutning, annet elektrisk fenomen eller bruddskade, som rammer varmtvannsbeholder/-bereder eller fyringskjel, beregnes erstatningen på grunnlag av de totale reparasjonskostnader med følgende fradrag:

Antall år siden tingen ble tatt i bruk som ny:	Fradrag:
0-2 år	0
F.o.m. 3. år	10% pr. år, høyst 80%

Ved skade på del av ting, legges den skadde dels alder til grunn.

7.4 Erstatningsberegning - maskiner, inventar og løsøre

7.4.1 Erstatningsgrunnlaget

Kan skaden repareres, beregnes erstatningen på grunnlag av kostnader til reparasjon til samme – eller i det vesentlige samme – stand som før skaden inntraff. Prisene på skadedagen legges til grunn.

Erstatningsgrunnlaget kan ikke settes høyere enn gjenanskaffelsesprisen før skaden, se punkt 6.2, fratrukket verdien etter skaden, regnet etter samme regler som gjenanskaffelsesprisen. Kan skaden ikke repareres, beregnes erstatningen på grunnlag av gjenanskaffelsesprisen, fratrukket verdien etter skaden, regnet etter sam-

me regler for gjenanskaffelsesprisen. For ting som ikke lenger er i bruk, settes erstatningsgrunnlaget ikke høyere enn omsetningsverdien før skaden inntraff, etter fradrag av kostnadene ved demontering og annen klargjøring for salg. For ting med samlerinteresse, som antikviteter, kunstverk, tepper, våpen, mynt-, seddel- og fri-merkesamlinger, er erstatningsgrunnlaget markedspris.

7.4.2 Fradrag/begrenset erstatning

Ved erstatningsberegningen gjøres det fradrag - eller begrensning i erstatningen - for alder etter reglene i punkt 7.4.3 eller 7.4.4.

Ved skade på del av ting, legges den skadde dels alder og totale sannsynlige brukstid til grunn.

Frdrag gjøres ikke når erstatningen beregnes på grunnlag av omsetningsverdi eller markedspris jfr. punkt 7.4.1, siste avsnitt.

7.4.3 Ting som repareres/gjenanskaffes innen 3 år

Maksimal erstatning fastsettes etter reglene i punkt 7.4.1 med følgende endring:

Når tingens alder utgjør mindre enn eller lik 30% av tingens totale sannsynlige brukstid, regnes ikke fradrag i erstatningen.

Når tingens alder utgjør mer enn 30% av tingens totale sannsynlige brukstid, beregnes erstatningen etter følgende formel:

$$(A / B) \times 1,4 C = E$$

A = Sannsynlig gjenstående brukstid
B = Total sannsynlig brukstid
C = Gjenanskaffelsespris
E = Erstatning

Ved skade på del av ting, legges den skadde dels alder og totale sannsynlige brukstid til grunn.

7.4.4 Ting som ikke repareres/gjenanskaffes innen 3 år

For ting som uansett årsak ikke er reparert eller gjenanskaffet innen 3 år etter skaden, fastsettes erstatningsgrunnlaget etter reglene i punkt 7.4.1. Erstatningen er likevel begrenset til differansen mellom tingens omsetningsverdi før skaden, og omsetningsverdi for skadet ting.

7.4.5 Særskilte erstatningsregler for varmtvannsbeholder/-bereder og fyringskjel

Ved kortslutning eller annet elektrisk fenomen som rammer varmtvannsbeholder/-bereder eller fyringskjel, beregnes erstatningen på grunnlag av de totale reparasjonskostnader med følgende fradrag:

Antall år siden tingen ble tatt i bruk som ny:	Fradrag:
0-2 år	0
F.o.m. 3. år	10% pr. år, høyst 80%

Ved skade på del av ting, legges den skadde dels alder til grunn.

8. Egenandeler og aldersfradrag

Dersom skaden erstattes ved at selskapet skaffer tilsvarende - eller i det vesentlige tilsvarende - ting, plikter sikrede å innbetale egenandelen til selskapet.

Egenandelen skal fratrekkes etter eventuelle øvrige erstatningsreduksjoner som har hjemmel i vilkårene eller forsikringsavtaleloven.

Aldersfradrag, som angitt i punkt 8.1 eller 8.2 gjøres gjeldende i stedet for egenandel i punkt 8.8, eller forhøyet egenandel som angitt i forsikringsbeviset, når aldersfradraget overstiger denne. Aldersfradraget gjøres i de samlede utgifter.

I erstatningsoppgjøret for hver sikret fratrekkes følgende egenandeler, hvis ikke andre egenandeler fremgår av forsikringsbeviset.

8.1 Kortslutning eller annet elektrisk fenomen på varmtvannsbeholder/-bereder og fyringskjel

Aldersfradrag i samsvar med tabell i punkt 7.3.7 eventuelt punkt 7.4.5.

8.2 Bruddskade

1. Utvendige rørledninger av plast og kobber med tilknyttet utstyr (herunder tanker og kummer)
Aldersfradrag i samsvar med tabell i punkt 7.3.6.1.
2. Utvendige rørledninger av annet materiale enn plast og kobber med tilknyttet utstyr (herunder tanker og kummer)
Aldersfradrag i samsvar med tabell i punkt 7.3.6.2.
3. Varmtvannsbeholder/-bereder eller fyringskjel
Aldersfradrag i samsvar med tabell i punkt 7.3.7.

8.3 Ved naturskade

Egenandel ved naturskade er den egenandel som til enhver tid er fastsatt av departementet i henhold til naturskadeforsikringsloven.

8.4 Ved skade på pensjonærers eiendeler

Se punkt 3.3.11. Egenandel kr 1.500 pr. sikret.

8.5 Ved skade på ansattes klær og effekter

Se punkt 3.3.14. Egenandel kr 1.500 pr. sikret.

8.6 Ved skade på matvarer

Se punkt 3.3.13. Egenandel kr 1.500.

8.7 Ved skade på glass og sanitærporselen

Egenandel kr 6.000.

8.8 Ved annen skade

Egenandel kr 50.000.

9. Prisstigning etter skade

Ved underforsikring erstattes prisstigning i samme forhold som skaden for øvrig. Hver enkelt post i forsikringsbeviset vurderes for seg.

Prisstigningen beregnes på grunnlag av gjennomsnittlig maskinindeks i gjenanskaffelsesperioden. Erstatningen fastsettes når skaden er utbedret, eller senest 24 måneder etter skadedagen. Erstatningen forfaller først til betaling når skaden er utbedret.

Unntak:

Forsikringen omfatter ikke økede utgifter ved prisstigning som påløper på grunn av forhold som forsikringstakeren har ansvaret for.

10. Påbud fra offentlig myndighet. Førsterisiko

1. Forsikringen omfatter nødvendige merutgifter som påløper etter skade (vilkårenes punkt 4) og som skyldes påbud med hjemmel i lov eller offentlige forskrifter. Påbudet må gjelde den skadde del av bygningen og må være en direkte følge av erstatningsmessig skade. *Selskapet dekker ikke utgifter ved påbud som myndighetene hadde hjemmel til å gi selv om skaden ikke hadde inntruffet.*

Forsikringen omfatter nødvendige merutgifter til
– utbedring/gjenoppføring av den skadde del av bygningen.
– grunnundersøkelser og fundamentering i forbindelse med gjenoppføring av bygning.
– utgifter som ikke direkte vedrører byggearbeidet, men som er en betingelse for at bygningen tillates gjenoppført på samme byggetomt.
2. Er gjenoppbygging på samme byggetomt hindret ved lovhjemlet inngrep, gjelder forsikringen også med samme betingelser ved gjenoppføring på annet sted - i den utstrekning nødvendige merutgifter påløper på det nye sted på grunn av påbud fra offentlig myndighet.

3. *Forsikringen omfatter ikke*
– merutgifter til utgraving/utsprenning av kjeller.
– merutgifter som skyldes at bygning gjenoppføres større enn den skadede.
– utbedring/gjenoppføring som er avsluttet senere enn 5 år etter skadedagen.
4. Utbedring/gjenoppføring må være avsluttet innen 5 år etter skadedagen. Erstatningen forfaller først til betaling når skaden er utbedret.

11. Husleieforsikring

1. Selskapet erstatter tap av husleie som forsikringstakeren måtte lide ved at de forsikrede lokaler (leiligheter) ved erstatningsmessig skade, se vilkårenes punkt 4, beskadiges så sterkt at de helt eller delvis ikke kan benyttes, at leieforholdet kan forlanges hevet, eller at eieren plikter å innrømme nedslag i leien.

Det leietap som oppstår ved at det ikke lykkes å få lokalene bortleiet igjen, til den på skadedagen gjeldende kontraktmessige husleie, går inn under forsikringen for så vidt tapet faller innenforansvarstiden. Erstatningen regnes fra den dag lokalene er fullt ferdig til innflytting, og er begrenset til 3 måneder.

Forsikringen dekker i ansvarstiden også husleietap som skyldes at adkomsten til, eller bruken av bygningen/lokalene/boenhetene er fysisk hindret som følge av midlertidige skadeforebyggende tiltak eller redningstiltak, selv om sikredes eiendom ikke er direkte berørt. Tiltakene må være i forbindelse med erstatningsmessig skadeårsak som direkte truer eller er utløst. Slikt husleietap erstattes med inntil kr 10 millioner per kunde.

Husleietap som følge av naturskade erstattes med inntil kr 10 millioner per kunde.

2. Erstatningen er begrenset til tapet i reparasjons-/gjenoppføringstiden, begrenset til ansvarstiden som regnes fra skadedagen.

3. Avbruddstap ved nedgang i husleieinntekt be-
regnes på grunnlag av leieinntekten for utleide
lokaler, med huseierens innredninger uten pro-
duksjonsutstyr - for egne rom, på grunnlag av
gjeldende markedspris. Fradrag gjøres for inn-
sparte utgifter og innvunnede renter, også av
bygningserstatningen.
Økning av tapet ved forlenget byggetid som følge
av forbedring, utvidelse eller annen endring, tas
ikke med. Avbruddstapet erstattes i samme for-
hold som bygningsskaden (underforsikring).

12. Bedriftsansvar

12.1 Bedriftsansvar - ansvar som dekkes

Selskapet dekker det rettslige erstatningsansvar
som sikrede pådrar seg for skade på annens per-
son eller ting. Erstatningsansvar som eier og/eller
bruker av fast eiendom, som benyttes i den an-
gitte virksomhet, er også dekket.

Følgende forutsetninger må være tilfredsstillt:

- Skaden er erstatningsmessig etter gjeldende
rett.
- Skaden er skjedd under utøvelse av den virk-
somhet som er angitt i forsikringsbeviset.
- Skaden må være konstatert i forsikringstiden
av sikrede eller skadelidte.

12.1.1 Særregel for skoler

Forsikringen omfatter også ansvar som skolen
kan pådra seg for person/tingskade under elev-
enes bedriftsbesøk eller når de tar del i praktisk
yrkesorientering.

Forårsaker elevene skader under bedriftsbesøk
når de tar del i praktisk yrkesorientering, erstat-
tes skaden uavhengig av om det foreligger erstat-
ningsbetingende uaktsomhet hos de utplasserte.
For slike skader oppheves pkt. 12.2.7.

12.1.2 Særregler for yrkesfaglig studieretning (bil- tekniske fag)

Forsikringen omfatter den yrkesfaglige stu-
die-retnings ansvar for skade voldt på eller av
motorvogn og arbeidsmaskiner med eget frem-
driftsmaskineri samt kompressor som skolen har
til reparasjon, påfylling, smøring, vask, pussing
e.l. service. Ansvar for skade voldt på innleverte
motorer, dog kun til slike enheter som er angitt
ovenfor, er også dekket under forsikringen, men
forsikringen omfatter ikke innleverte løse deler.
Medfører en feil eller forsømmelse at et arbeid må
gjøres om igjen - helt eller delvis - omfatter for-
sikringen ikke skolens/verkstedets omkostninger
ved retting av begått feil.

Fører feilen eller forsømmelsen til fysisk følge-
skade utover feilen/forsømmelsen, erstattes
denne følgeskade.

Se sikkerhetsforskrift pkt. 14.4.

12.1.3 Byggherreansvar

Byggherreansvar når byggekostnadene ikke
overstiger kr. 2.000.000 pr. prosjekt. Ved høy-
ere byggkostnader må særskilt dekning tegnes.

12.2 Selskapet dekker ikke:

1. Kontraktsansvar. (Se definisjon punkt 25.4).
2. Erstatningsansvar som sikrede pådrar seg ihht.
Lov om skadeserstatning av 13.juni 1969 §§ 3-
5 og 3-6 (tort og svie) eller bøter og lignende
(herunder Punitive Damages og Exemplary
Damages).
3. Erstatningsansvar som sikrede pådrar seg ved
forurensning, med mindre årsaken til foruren-

ningen er plutselig og uforutsett. Er årsaken til
forurensningen rust, korrosjon eller andre lang-
samt virkende prosesser som gradvis har for-
ringet sikredes anlegg eller utstyr, regnes ikke
denne som plutselig og uforutsett.
(Se definisjon punkt 25.3).

4. Erstatningsansvar som sikrede pådrar seg i
egenskap av eier, fører eller bruker av motor-
vogn, arbeidsmaskin med eget fremdriftsmaski-
neri (inklusive Brøyt X, gravemaskiner o.l.), luft-
fartøy, seilbåt, motorbåt, fartøy, olje-/gassrigg
og offshoreplattform. Forsikringen dekker heller
ikke erstatningsansvar for innleid bruk/tjeneste
av nevnte innretninger.

Forsikringen dekker likevel motorvogner som
ikke omfattes av bilansvarsloven, dvs motorvog-
ner som ikke er bygd for større fart enn 10 km/t
og som er vanskelig å endre til større kjørefart.
(Jf. Forskrift 1961-04-14-3000).

5. Erstatningsansvar for skade som direkte eller
indirekte står i sammenheng med atomkjerne-
reaksjoner.
6. Erstatningsansvar som sikrede pådrar seg over-
for:
 - medeier for skade på ting som eies i felles-
skap
 - mor-/datterselskap
 - selskap/virksomhet som disponeres av sik-
rede, eller hvor sikrede eller dennes familie
(se definisjon pkt. 25.5) har 50% eller større
eierinteresse.
 - selskap/virksomhet i samme konsern som sik-
rede
7. Med mindre annet er særskilt avtalt, dekker
forsikringen ikke erstatningsansvar som sikrede
pådrar seg for skade på ting, fast eiendom og
dyr som tilhører en annen, men som sikrede el-
ler noen på dennes vegne
 - bruker, leier eller låner
 - har tatt hånd om for transport/flytting, salg,
forvaring/oppbevaring/lagring, fremvisning el-
ler demonstrasjon o.l.

-For skipsreparasjonsverksted må egne vilkår
være avtalt.

-For marinaer for fritidsbåter må egne vilkår
være avtalt.

For veterinær med aquanæring må egne vilkår
være avtalt.
8. Med mindre annet er særskilt avtalt, dekker
forsikringen ikke erstatningsansvar som sik-
rede pådrar seg for skade på ting oppstått ved
gravings-, sprengings-, spuntings-, pelings- og
rivingsarbeider, ras og jordforskyvning og set-
ninger i grunnen.
9. Forsikringen dekker ikke erstatningsansvar som
sikrede pådrar seg i egenskap av byggherre
utover kr. 2 millioner.
10. Erstatningsansvar for personskade som rammer
noen som er eller har vært ansatt hos sikrede,
når skaden er forårsaket i arbeidsforholdet.
11. Erstatningsansvar som sikrede pådrar seg for
formuesskade. (Se definisjon punkt 25.2).
12. Erstatningsansvar som kan kreves behandlet
under ordningen Norsk Pasientskadeerstatning,
opprettet 01.01.88.

13. Erstatningsansvar som knytter seg til asbest.
14. Erstatningsansvar som sikrede pådrar seg ved smitte av HIV-infeksjon eller AIDS.
15. Erstatningsansvar som følge av leveranse og tanking til luftfartøy.
16. Erstatningsansvar som eier eller driver av fly, flyselskap og flyplass, samt arbeid og reparasjoner som skal utføres innenfor flyplassens område.
17. Erstatningsansvar for skade, og økning av skade, som direkte eller indirekte står i sammenheng med krig og krigslignende handlinger, enten krig er erklært eller ikke, bandekrig, opprør eller lignende alvorlige forstyrrelser av den offentlige orden.
18. Erstatningsansvar som sikrede pådrar seg for industrijemikalier.
19. -Med mindre annet er særskilt avtalt, dekker forsikringen ikke erstatningsansvar for skade på ting som sikrede pådrar seg som følge av bruk av sprøytemalings-/sandblåsingststyr i friluft.
20. Erstatningsansvar som følge av sikredes forsett-lige handlinger eller unnlatelser, eller en person som sikrede identifiseres med, jf. Forsikringsavtalelovens § 4-1.

13. Forsikringssum og egenandel for bedriftsansvar

13.1 Forsikringssum

Når ikke annet fremgår av forsikringsbeviset eller særvilkår, er selskapets samlede erstatningsplikt kr 10 millioner pr. skadetilfelle.

Ved skade på ting, fast eiendom eller dyr som sikrede har fått i oppdrag å reparere, montere, installere, forarbeide eller behandle (varetekt) er selskapets samlede erstatningsplikt kr 2 millioner pr. skadetilfelle.

Alle skader som skyldes samme ansvarsutløsende forhold, handling eller unnlattelse, eller som har sin årsak i en sammenhengende kjede av hendelser, regnes som ett skadetilfelle.

Selskapets ansvar for serieskade er begrenset til den forsikringssum som gjaldt da første skade ble konstatert i forsikringstiden.

Ved skade som inntreffer utenfor de nordiske land er selskapets samlede erstatningsplikt ved hvert skadetilfelle, inklusive redningsomkostninger og saksomkostninger, begrenset til forsikringssummen.

13.2 Egenandel

Såfremt ikke annet fremgår av forsikringsbeviset eller særvilkår, fratrekkes ved ethvert forsikrings-tilfelle en egenandel på

1. 10% minst kr 50.000 ved tingskader som følge av sprengnings-, gravings- og pelningsarbeid, ras eller jordforskyvning.
2. Kr 50.000 ved de 2 første tingskader som følge av tilbakeslag av kloakk- eller overvann fra kommunal ledning. F.o.m. tredje skade settes egenandelen til kr 100.000 pr. skadetilfelle. Bestemmelsen gjelder pr. forsikringsår.
3. Kr 50.000 ved andre skadetilfeller.

14. Sikkerhetsforskrifter - Bedriftsansvar

14.1 Generelt

I forsikringsbeviset kan det være inntatt sikkerhetsforskrifter. Dersom sikrede ved handling eller unnlattelse forsømmer å overholde eller å påse at en sikkerhetsforskrift overholdes, kan han helt eller delvis miste retten til erstatning, jf. Forsikringsavtaleloven § 4-8.

14.2 Identifikasjon ved skade

Retten til erstatning bortfaller også dersom forsømmelsen er gjort av personer som utfører arbeid av ledende art og av andre som har en særlig selvstendig stilling innen virksomheten, samt arbeidsledere, herunder formenn og lignende.

Den enkelte sikkerhetsforskrift kan inneholde tilleggsbestemmelser som utvider eller innskrenker denne personkrets.

14.3 Varme arbeider

Med varme arbeider forstås bygge-, installasjons-, monterings-, demonterings-, reparasjons-, vedlikeholds- og lignende arbeider hvor det benyttes åpen ild, oppvarming, sveise, skjære-, lodde og/eller slipeutstyr.

Forholdsregler

Følgende forholdsregler skal ivaretas:

- arbeidsstedet og de nærmeste omgivelsene skal være ryddet for brennbart avfall.
- alt brennbart materiale på og i nærheten av arbeidsplassen skal være fjernet eller beskyttet.
- brennbare bygningsdeler skal være kontrollert og beskyttet.
- åpninger i gulv, vegger og tak skal være tettet.
- godkjent slukkeutstyr, min. 2 stk. 6 kg. ABC-håndslukkeapparat eller brannslange med diameter 1 tomme påsatt vann frem til strålerøret skal være plassert lett tilgjengelig på arbeidsplassen.
- brannvakt skal være til stede under arbeidet, under pauser og minst en time etter at arbeidet er avsluttet.

Det er forbud mot bruk av åpen flamme på tidligere tekkede tak.

Forbudet mot åpen flamme gjelder likevel ikke: ved legging av lag to ved tolags tekking på områder som er mer enn 1 meter fra sluk, gesimser, gjennomføringer, bordkantbeslag og lignende. ved tekking på takkonstruksjoner som består kun av ubrennbare materialer på områder som er mer enn 1 meter fra sluk, gesimser, gjennomføringer, bordkantbeslag m.v.

Ved tining av is før omteking på tidligere tekkede tak, tillates bruk av åpen flamme på områder som er mer enn 1 meter fra sluk, gesimser, gjennomføringer, bordkantbeslag m.v. For fordampning av restvann etter tining av is er det forbud mot bruk av åpen flamme.

Sertifikat

Varme arbeider hvor det benyttes åpen ild, sveise-, skjære- og/eller slipeutstyr utenom faste, spesielt tilrettelagte arbeidsplasser, skal bare utføres av personer som har gyldig sertifikat for varme arbeider, utstedt av Norsk brannvernforening eller samarbeidende organisasjon i øvrige nordiske land.

14.4 Særskilt sikkerhetsforskrift

- Sikrede må påse at vognfører har gyldig førerkort, og at vognfører ikke er påvirket av alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel.
- Sikrede må ikke avgi samtykke til kjøring som ikke er et nødvendig ledd i sikredes behandling av vognen/arbeidsmaskinen, for eksempel prøvekjøring, flytting, henting og bringing.
- Likestilt med sikrede er skolen ned til og med lærers nivå.

15. Produktansvar

15.1 Produktansvar - ansvar som dekkes

Selskapets dekker erstatningsansvar etter gjeldende rett for skader på person eller ting forutsatt at skaden er forårsaket av sikkerhetsmangler eller skadevoldende egenskaper ved produktet. Produktet må være produsert eller satt i omsetning av sikrede i egenskap av den virksomhet som er angitt i forsikringsbeviset.

Forsikringen dekker kun skade som er konstatert i forsikringstiden.

Selskapets dekker produktansvarsskader også utenfor Norden, eller de land som er angitt i særtilkørråd eller i forsikringsbeviset, hvis skaden skyldes produkter som sikrede har solgt for levering til forbruker innenfor de land som er avtalt, eller som er videresolgt utenfor de land som er avtalt, uten at sikrede visste eller burde vite dette.

Redningskostnader for å hindre eller begrense produktansvarsskader utenfor Norden er dekket med inntil kr 200.000 pr. skadetilfelle.

15.2 Selskapet dekker ikke:

1. *Kontraktsansvar. (Se definisjon punkt 25.4).*
2. *Erstatningsansvar som skyldes at det i salgsfremmede øyemed er gitt uriktig eller villedende opplysninger om produktets effekt.*
3. *Erstatningsansvar som sikrede pådrar seg for industrikjemikalier.*
4. *Erstatningsansvar som skyldes at et kjemisk eller farmasøytisk produkt ikke har virket etter sin hensikt eller hatt den tilsiktete effekt, med mindre årsaken er en ren produksjonsfeil.*
5. *Erstatningsansvar som sikrede pådrar seg for skade voldt ved forhold som sikrede hadde kjennskap til ved levering av produktet, eller da forsikringsavtalen ble inngått (jf. Forsikringsavtalelovens §§ 4-1 og 4-2.).*
6. *Erstatningsansvar for skade på selve produktet, eller deler av dette.*
7. *Erstatningsansvar som sikrede pådrar seg for formuesskade. (Se definisjon punkt 25.2).*
8. *Erstatningsansvar som følger av forurensning, med mindre årsaken til forurensningen er plutselig og uforutsett. Er årsaken til forurensningen rust, korrosjon eller andre langsomt virkende prosesser som gradvis har forringet det omsatte produkt, regnes ikke denne som plutselig og uforutsett. (Se definisjon punkt 25.3.)*
9. *Erstatningsansvar for skade som direkte eller indirekte står i sammenheng med atomkjernereaksjoner eller radioaktive egenskaper.*
10. *Erstatningsansvar i hht. Lov om skadeerstatning av 13. juni 1969 §§ 3-5 og 3-6 (tort og svie) eller bøter og lignende (herunder Punitive Damages og Exemplary Damages).*

11. *Med mindre annet er særskilt avtalt, dekker forsikringen ikke kostnader ved tilbakekallelse av produkter.*
12. *Erstatningsansvar som følge av omsetning av asbestprodukter.*
13. *Erstatningsansvar som sikrede pådrar seg ved smitte av HIV-infeksjon eller AIDS.*
14. *Erstatningsansvar som følge av leveranse og tanking av drivstoff til luftfartøy.*
15. *Erstatningsansvar som sikrede pådrar seg som følge av omsetning av tobakksvarer, sigarer og snus.*

16. Forsikringssum og egenandel for produktansvar

16.1 Forsikringssum

Når ikke annet fremgår i forsikringsbeviset eller særtilkørråd, er selskapets samlede erstatningsplikt kr 10 millioner pr. skadetilfelle og samlet pr. forsikringsår.

Alle skader som skyldes samme ansvarsutløsende forhold, handling eller unnlatelse, eller som har sin årsak i en sammenhengende kjede av hendelser, regnes som ett skadetilfelle.

Selskapets ansvar for serieskade er begrenset til den forsikringssum som gjaldt da første skade ble konstatert i forsikringstiden.

Ved skade som inntreffer utenfor de nordiske land er selskapets samlede erstatningsplikt ved hvert skadetilfelle, inklusive redningskostninger og saksomkostninger, begrenset til forsikringssummen.

16.2 Egenandel

Såfremt ikke annet fremgår av forsikringsbeviset fratrekkes kr 50.000 pr. skadetilfelle.

17. Sikkerhetsforskrifter - Produktansvar

17.1 Generelt

I forsikringsbeviset kan det være inntatt sikkerhetsforskrifter. Den som ved handling eller unnlatelse forsømmer å overholde eller å påse at en sikkerhetsforskrift overholdes, kan helt eller delvis miste retten til erstatning, jf. Forsikringsavtaleloven § 4-8.

17.2 Identifikasjon med sikrede

Retten til erstatning bortfaller også dersom forsømmelsen er gjort av personer som utfører arbeid av ledende art og av andre som har en særlig selvstendig stilling innen virksomheten, herunder arbeidsledere og formenn.

Den enkelte sikkerhetsforskrift kan inneholde tilleggsbestemmelser som utvider eller innskrenker denne personkrets.

17.3 Generelle sikkerhetsforskrifter - produktansvar

1. Sikrede må ikke avgi uriktige eller villedende opplysninger om produktets effekt i salgsfremmede øyemed. Likestilt med sikrede er person ansatt som salgs- og markedsansvarlig.
2. Sikrede må forelegge sine produkter for påbudt

kontrollinstans før de settes i omsetning og selv ta de prøver, analyser som er pålagt av det offentlige.

3. Sikrede må ikke sette i omsetning produkter som han visste innehadde skadevoldende egen-skaper.

17.4 Andre sikkerhetsforskrifter

I tillegg til disse sikkerhetsforskrifter kan det være inntatt ytterligere sikkerhetsforskrifter i forsikringsbeviset.

18. Fellesregler for behandling av erstatningskrav

18.1 Melding av forsikringstilfellet

Reises erstatningskrav mot sikrede eller kan det ventes at krav vil bli reist, må selskapet underrettes uten ugrunnet opphold, jf. Forsikringsavtaleloven § 4-10, 2. og 3. ledd.

18.2 Når erstatningskrav blir fremsatt mot sikrede

Uten selskapets samtykke må sikrede ikke innrømme noen erstatningsplikt eller forhandle om erstatningskrav.

Uten selskapets samtykke må sikrede ikke unnlate å påanke en fellende dom.

18.3 Behandling av erstatningskrav og fordeling av saksomkostninger

Blir krav som overstiger egenandelen reist mot sikrede og ansvaret omfattes av forsikringen, behandler selskapet saken og betaler de nødvendige kostnadene for avgjørelse av erstatningsspørsmålet med følgende begrensninger:

1. Dersom det fremmes erstatningskrav mot sikrede som er høyere enn forsikringssummen, erstatter selskapet saksomkostninger forholds- messig i forhold til forsikringssummen og det fremsatte krav.
2. Er selskapet villig til å ordne en sak i minnelighet, eller å betale kravet innenfor forsikringssummen, dekker selskapet ikke videre utgifter ved tvisten.
3. Selv om forsikringssummen overskrides, betales både de omkostninger som på forhånd er godkjent av selskapet, og renter av idømt erstatningsbeløp som hører inn under forsikringen.

18.4 Sikredes plikter

Sikrede er forpliktet til - vederlagsfritt - å foreta de utredninger, analyser og undersøkelser som er av betydning for vurderingen av skadetilfellet (evt. av skaden og sikredes ansvar) og som kan gjennomføres i sikredes virksomhet. Sikrede plikter - vederlagsfritt - å stille til disposisjon vitner og sakkyndige blant de ansatte ved eventuelle rettssak der den sikrede er saksøkt, og ellers når selskapet har bruk for dette, jf. forsikringsavtaleloven § 7-6.

18.5 Endret risiko

Har sikrede hatt høyere omsetning foregående år, eksklusive m.v.a. og særavgifter og/eller høyere lønningsbudsjett, for forsikringsåret enn oppgitt til selskapet, eller det er gitt feil opplysninger om andre størrelser som ligger til grunn for premieberegningen, reduserer erstatningen i forholdet mellom den premie som er beregnet og den premien som skulle vært beregnet, jf. forsikringsavtalelovens § 4-6.

18.6 Regress

Kan sikrede forlange at tredjemann erstatter tapet, inntretr selskapet ved utbetaling av erstatning i sikredes rett mot tredjemann.

19. Definisjoner

19.1 Skade

Med "skade" forstås den fysiske skade på person eller ting. Personskade anses inntruffet hvis død, skade eller sykdom er påført en person. Med tingskade forstås tap av eller fysisk skade påført ting (herunder dyr og fast eiendom). Økonomisk tap påført tredjemann som følge av den fysiske skaden, regnes som en del av denne.

20. Formueskadeforsikring

20.1 Hva forsikringen omfatter

Forsikringen dekker erstatningsansvar som sikrede etter gjeldende rett kan pådra seg i deen egenskap som er angitt i forsikringsbeviset for såvidt ansvaret gjelder formuesskade tilføyet en annen ved forglemmelse, feilskrift, feilregning, feilhørsel eller andre ubevisste feil fra den sikrede eller noen i dennes tjeneste.

Herav følger at tap som er en følge av faglig feilaktig disposisjon, råd eller vurdering ikke er dekket.

Tap som er en følge av vedtak i strid med forvaltningsloven er ikke dekket.

20.2 Skadetidspunkt

Forsikringen gjelder skade konstatert i forsikringstiden. Alle skader som skyldes samme begivenhet (serieskader) regnes som ett forsikringstilfelle. Selskapets ansvar for serieskade er begrenset til den forsikringssum som gjaldt da første serieskade ble konstatert i forsikringstiden.

Skader konstatert i forsikringstiden, men som er forårsaket før forsikringens ikrafttredelse vil være dekket.

Dog dekkes ikke, skader forårsaket 2 år eller mer før ikrafttredelsesdatoen.

Skader som blir meldt skriftlig innen 2 år etter forsikringens opphør, er dekket dersom handflingen/unnlattelisen er skjedd i forsikringstiden.

Skaden må straks meldes skriftlig til selskapet, jf. forsikringsavtaleloven § 4-10, 2. og 3. ledd. Er en skade voldt ved unnlattelse, regnes ansvaret i tvilstilfelle som oppstått den dag den unnlatte handling senest måtte ha vært foretatt om skaden skulle vært unngått.

20.3 Forsikringssum og egenandel for formueskadeforsikring

20.3.1 -Forsikringssum

Selskapets samlede erstatningsplikt inklusive redningsutgifter (jf. forsikringsavtaleloven § 6-4) for alle skadetilfelle som måtte inntreffe i ett og samme forsikringsår, er begrenset til den i forsikringsbeviset fastsatte forsikringssum, kr 2.000.000 hvis ikke annet er avtalt.

20.3.2 Egenandel

Hvis ikke annet framgår av forsikringsbeviset eller særvilkår fratrekkes ved ethvert forsikrings-tilfelle en egenandel på kr 50.000.

20.4 Begrensninger i selskapets ansvar

Selskapet dekker ikke ansvar som sikrede eller noen i dennes tjeneste pådrar seg:

1. Som følge av formuesskade gjennom feilregning ved inn- eller utbetalinger.
2. For formuesskade som tilføyes kommunalt fag-forbund som sikrede er medlem av.
3. For formuesskade tilføyet juridisk person som forvaltningsmessig er underordnet kommunens egne organer.
4. For formuesskade ved konsulent-, beregnings- eller rådgivningsvirksomhet.
5. For oppreisning etter lov om skadeerstatning av 13.06.69, § 3-5, eller tilsvarende rettsregler.
6. Som alene bygger på tilsagn, avtale eller garanti, jf. punkt 25.4.
7. For tap som skyldes skade på person eller ting.
8. Som følge av utroskap eller annet uredlig forhold utvist av den sikredes ansatte.
9. Som følge av feilaktig utbetaling av penger, med mindre disse står på klientkonto/kasse.
10. For straffebøter som følge av straffesak, æreskrenkelsessak og erstatningskrav i slike saker, og andre krav som utspringer av slike saker.
11. I egenskap av styremedlem.
12. For tap som sikrede forsto eller burde forstå ville oppstå som følge av handlinger forårsaket før forsikringens ikrafttreden, jf. forsikringsavtaleloven §§ 4-1 og 4-2.
13. Ansvar overfor medeier eller overfor juridisk person hvor virksomheten disponeres av kommunen, eller hvor kommunen har styringsrett eller vesentlig eierinteresse.

21. Sikkerhetsforskrifter - Formueskadeforsikring

I forsikringsbeviset kan det være inntatt sikkerhetsforskrifter. Den som ved handling eller unnlatelse forsømmer å overholde eller å påse at en sikkerhetsforskrift overholdes, kan helt eller delvis miste retten til erstatning, jf. forsikringsavtaleloven § 4-8.

Retten til erstatning bortfaller også dersom forsømmelsen er gjort av personer som utfører arbeid av ledende art og av andre som har en særlig selvstendig stilling innen virksomheten, herunder arbeidsledere og formenn.

Den enkelte sikkerhetsforskrift kan inneholde tilleggsbestemmelser som utvider eller innskrenker denne personkrets.

Sikrede skal overlate til selskapet å behandle saken dersom ansvaret etter kravstilleren begrunnelse omfattes av forsikringen.

22. Behandling av erstatningskrav

Fellesregler for formuesskade, bedrifts- og produktansvar

22.1 Skademelding

Reises erstatningskrav mot sikrede eller kan det ventes at krav vil bli reist, må selskapet underrettes uten ugrunnet opphold. jf. forsikringsavtaleloven § 4-10, 2. og 3. ledd.

22.2 Erstatningskrav

Uten selskapets samtykke må sikrede ikke inn-

rømme noen erstatningsplikt eller forhandle om erstatningskrav.

Blir kravet som overstiger egenandel reist mot sikrede og ansvaret omfattes av forsikringen, behandler selskapet saken og betaler de nødvendige kostnadene for avgjørelse av erstatningsspørsmålet.

Selv om forsikringssummen overskrides, betales både de kostnader som på forhånd er godkjent av selskapet, og renter av erstatningsbeløpet som hører inn under forsikringen.

Er selskapet villig til å ordne en sak i minnelighet, eller å betale ansvarssummen, dekker selskapet ikke videre utgifter ved tvisten. Selskapet har rett til å betale enhver erstatning direkte til skadelidte.

22.3 Sikredes plikter

Sikrede er forpliktet til - vederlagsfritt - å foreta de utredninger, analyser og undersøkelser som er av betydning for vurderingen av skadetilfellet (evt. av skaden og sikredes ansvar) og som kan gjennomføres i sikredes virksomhet. Sikrede plikter - vederlagsfritt - å stille til disposisjon vitner og sakkyndige blant de ansatte ved eventuell rettssak der den sikrede er saksøkt, og ellers når selskapet Forsikring har bruk for dette, jf. forsikringsavtalelovens § 7-6.

22.4 Underforsikring

Har sikrede hatt høyere omsetning foregående år, eksklusiv m.v.a. og særavgifter og/eller høyere lønningsbudsjett, for forsikringsåret enn avgitt til selskapet, eller det er gitt feil opplysninger om andre størrelser som ligger til grunn for premieberegningen, reduseres erstatningen i forholdet mellom den premie som er beregnet og den premien som skulle vært beregnet, jf. forsikringsavtalelovens § 4-6.

22.5 Regress

Kan sikrede forlange at tredjemann erstatter tapet, inntre selskapet ved utbetaling av erstatning i sikredes rett mot tredjemann.

23. Underslagsforsikring

23.1 Hva forsikringen gjelder

1. Selskapet erstatter direkte økonomisk tap (se def. punkt 25.9) som den sikrede påføres ved at person(er) som omfattes av forsikringsavtalen (se punkt 23.1.2) har gjort seg skyldig i følgende straffbare handlinger overfor sikrede:
 - underslag
 - tyveri
 - bedrageri
 - utroskap
 - dokumentfalski henhold til straffeloven av 22.05.1902 nr. 10.

Slike straffbare handlinger forvoldt ved datakriminalitet (se definisjon punkt 25.8) er også dekket. Se Sikkerhetsforskrift punkt 24 - Underslag

2. Forsikringen omfatter alle som er ansatt i sikredes tjeneste og lønnes av denne, med mindre annet fremgår av forsikringsbeviset.

Forsikringen omfatter også vikar tilsatt av den sikrede i stillingen under den sikredes fravær pga. sykdom, ferier o.l. Når det fremgår av forsikringsbeviset, kan forsikrin-

gen utvides til å omfatte tap sikrede påføres av:

- Personer som er ansatt hos andre, men utfører faste oppdrag for sikrede.
- Utenforstående når den straffbare handling er forvoldt ved datakriminalitet. (Se definisjon punkt 25.8.)

3. Forsikringen omfatter også tap påført sikredes kunder/klienter når sikredes ansatte har begått en straffbar handling som angitt i punkt 23.1 nr. 2. Selskapet dekker kommunens ansvar for overfor myndighet i henhold til § 92 i Lov om vergemål for myndige av 22.04.1927. Hjelpeverger godkjent av kommunen er også omfattet. Forsikringssum inntil kr 1.000.000 i forsikrings-året.

23.2 Begrensninger i selskapets ansvar

1. Selskapet erstatter bare tap som er forårsaket ved handlinger foretatt i forsikringstiden. Selv om handlingen er foretatt i forsikringstiden, er selskapet ikke ansvarlig hvis handlingen har tjent til å forhindre tapet. Det samme gjelder dersom det forsikringstiden begynte.
2. Selskapet erstatter ikke tap som er forårsaket ved handlinger foretatt mer enn 5 år før tapet meldes til selskapet.
3. Selskapet erstatter ikke tap som skyldes straffbare handlinger som er begått etter at sikrede har oppdaget forsikringstilfellet, med mindre sikrede godtgjør at sikrede ikke har vært i stand til å forhindre tapet. Det samme gjelder dersom det skyldes sikredes grove uaktsomhet at forsikringstilfellet ikke ble oppdaget.
4. Dersom en person som angitt i punkt 23.1.2 beviselig har begått en forbrytelse som angitt i punkt 23.1.1, skal sikrede straks gi selskapet melding om forholdet selv om sikrede ikke gjør krav på utbetaling av selskapet. Dersom selskapet ikke får slik melding, dekker ikke forsikringen senere forbrytelse, begått av samme person. Videre har selskapet rett til å si opp avtalen med 14 dagers varsel. Se punkt 24. Sikkerhetsforskrift - Underslag

23.3 -Forsikringssum og egenandel for underslagsforsikring

23.3.1 Forsikringssum

Den forsikringssum som er angitt i forsikringsbeviset, er grensen for selskapets erstatningsplikt i hvert skadetilfelle uten hensyn til om tapet er forårsaket av en person alene, eller ved at flere personer har samarbeidet. Har samme person gjort seg skyldig i flere skadetilfeller, også over flere år, er selskapets samlede ansvar for ham begrenset til den angitte forsikringssum. Hvis ikke annet er avtalt er forsikringssummen kr 2.000.000 totalt i forsikringsåret.

23.3.2 Egenandel

Hvis ikke annet fremgår av forsikringsbeviset eller særvilkår fratrekkes ved ethvert forsikrings-tilfelle, en egenandel på kr 50.000.

24. Sikkerhetsforskrifter - Underslag

I forsikringsbeviset kan det være inntatt sikkerhetsforskrifter. Den som ved handling eller unnlatelse forsømmer å overholde eller å påse at en sikkerhetsforskrift overholdes, kan helt eller delvis miste retten til erstatning, jf. Forsikringsavtaleloven § 4-8. Retten til erstatning bortfaller også dersom forsømmelsen er gjort av personer som utfører arbeid av ledende art og av andre som har en særlig selvstendig stilling innen virksomheten, herunder arbeidsledere og formann.

Den enkelte sikkerhetsforskrift kan inneholde tilleggsbestemmelser som utvider eller innskrenker denne personkrets.

Sikrede skal overlate til selskapet å behandle saken dersom ansvaret etter kravstilleren begrunnelse omfattes av forsikringen.

1. Forsikringen gjelder under forutsetning av at de instruksjoner som er inntatt i forsikringsavtalen blir overholdt, og at regnskaper m.m. blir ført og revidert i overensstemmelse med god regnskapsskikk.
2. Sikrede plikter straks å gi selskapet melding om forholdet, dersom en person som nevnt i punkt 23.1.2 beviselig har begått en forbrytelse som nevnt i punkt 23.1.1, selv om sikrede ikke gjør krav på utbetaling fra selskapet.
3. Sikrede plikter straks å gi skriftlig melding til selskapet dersom han får mistanke om eller kjennskap til uredelighet som medfører eller kan medføre tap.
4. Sikrede pliktet uten forhold å melde forholdet til påtalemyndigheten. Forsømmer han dette, er selskapet fri for ansvar.

24.1 Skadebegrensning

Har den sikrede kjennskap til at person som omfattes av forsikringen, har foretatt handlinger som har medført, eller som kan ventes å medføre tap for sikrede, plikter sikrede å ta forhåndsregler med sikte på å begrense skadevirkningene og å avverge ytterligere tap, jf. Forsikringsavtaleloven § 4-10. Den sikredes redningsomkostninger er begrenset til kr 100.000.

Har den sikrede forsømt å overholde disse plikter, eller å påse at disse blir overholdt, svarer selskapet bare i den utstrekning det godtgjøres at tapet ville ha oppstått selv om pliktene var blitt overholdt.

24.2 Meldeplikt ved skadetilfelle

Får den sikrede mistanke om eller kjennskap til uredelighet som medfører eller kan medføre tap, plikter sikrede straks å gi skriftlig melding om det til selskapet.

Fremmes det erstatningskrav, plikter den sikrede å dokumentere tapet samt å legge frem bøker, regnskap og andre dokumenter og opplysninger. Sikredes utgifter i denne anledning (revisjon e.l.) er dekket med inntil kr 10.000 pr. skadetilfelle. Dette selv om forsikringssummen derved overskrides.

24.3 Anmeldelse til påtalemyndigheten

Fremmes det erstatningskrav, skal sikrede uten opphold melde forholdet til påtalemyndighetene. Forsømmer sikrede dette, er selskapet fri for ansvar. Hvis det ikke er mulig å gjøre straffeansvar gjeldende, må den sikrede på annen måte bevise at erstatningsplikt foreligger.

24.4 Tapsberegningen

Skaden beregnes på grunnlag av det direkte tap, jf. punkt 25.9, som er påført sikrede, med fradrag av evt. beløp sikrede er skyldig skadevolderen, f.eks. lønn. Gjelder tapet gjenstander fastsettes tapet slik det fremgår av punkt 6. Selskapet erstatter ikke renter av tapet utover det som følger forsikringsavtaleloven § 8-4.

24.5 Utbetaling av erstatning

Erstatning forfaller til utbetaling så snart selskapet har hatt rimelig tid til å klarlegge ansvarsforholdet og beregne erstatningen etter at det offentlige behandling av saken er avsluttet. Er det likevel før endelig oppgjør kan finne sted,

brakt på det rene at selskapet skal betale en del av det beløpet som kreves kan delutbetaling finne sted.

24.6 Regress

Sikrede plikter å fremsette regresskrav overfor den skyldige for eget udekket tap og selskapets erstatningsutbetaling, og holde selskapet løpende orientert om sakens utvikling. Det innfordrede beløp fordeles forholdsmessig på partene.

25. Definisjoner for ansvars-, formuesskade- og underslagsforsikring

25.1 Skadebegrepet

- Med "skade" forstås den fysiske skade på person eller ting. Personskade anses inntruffet hvis død, skade eller sykdom er påført en person. Med tingskade forstås tap av eller fysisk skade påført ting (herunder dyr og fast eiendom). Økonomisk tap påført tredjemann som følge av den fysiske skaden, regnes som en del av denne.

25.2 Formuesskade

Med "formuesskade" menes økonomisk tap som ikke er oppstått som følge av den fysiske skaden, regnes som en del av denne.

25.3 Forurensning

Med forurensning forstås:

- tilførsel av fast stoff, væske eller gass til luft, vann eller i grunnen
- støy og rystelser
- lys og annen stråling i den utstrekning forurensningsmyndighetene bestemmer
- påvirkning av temperaturen

Som forurensning regnes også noe som kan føre til at tidligere forurensning blir til økt skade eller ulempe, eller som sammen med miljøpåvirkning som angitt foran, er eller kan bli til skade eller ulempe for miljøet.

25.4 Kontraktsansvar

Med ansvar som alene bygger på tilsagn, avtale, kontrakt eller garanti, forstås herunder,

- ansvar som går utover hva som følger av alminnelige rettsregler, men som sikrede ved kontrakt, avtale eller garanti likevel har påtatt seg å bære.
- ansvar sikrede endelig må bære fordi sikrede har gitt avkall på sin rett til regress
- ansvar sikrede etter inntruffet skade har gitt tilsagn om å dekke til tross for at dette går utover hva sikrede kunne pålegges etter de alminnelige rettsregler.
- ansvar for skade som skyldes at sikredes ytelse i henhold til kontrakt eller avtale er forsinket, uteblitt eller mangelfull.
- ansvar for skade som i kontraktsforhold voldes på sikredes eget arbeid, ytelse eller entrepris eller på ting sikrede har solgt.

25.5 Familie

Til familie regnes sikredes foreldre, barn, søsken og deres ektefelle, samt sikredes ektefelle eller samboer.

Med samboer menes person som sikrede lever sammen med i et ekteskapeleg forhold hvis det i folkeregistret fremgår at vedkommende har hatt felles bopel med sikrede de siste 2 år eller det på annen måte fremgår at det ekteskapeleggende forhold har vedvart de siste 2 år.

25.6 Reklamasjon/Tilbakekalling

Som omkostninger ved reklamasjon og/eller tilbakekalling, forstås blant annet:

- omkostninger ved reparasjon, omlevering, bortkjøring, deponering og destruksjon av produktet.
- omkostninger ved nødvendig skadeforholdelse ved tilkomstarbeider for å reparere eller skifte ut det leverte produkt.
- omkostninger ved å trekke produktet tilbake fra markedet, så som utgifter til oppsporing av produktet eller meddelelser til kunder eller allmennheten.

25.7 Varme arbeider

Med varme arbeider forstås:

Installasjons-, monterings-, reparasjons- og vedlikeholdsarbeider hvor det benyttes åpen ild, oppvarming, sveise-, lodde-, skjære- eller slipeutstyr.

25.8 Datakriminalitet

Med datakriminalitet menes kriminalitet hvor kjennskap til datateknikk eller bruk av datamaskiner har spilt en vesentlig rolle for forøvelsen av den straffbare handling.

25.9 Direkte tap

Med direkte tap menes det konkrete kronebeløp som er fravendt sikrede ved en handling som angitt i punkt 23.1. bortsett fra rentetap, disponeringstap og lignende tap sikrede lider ved ikke å ha kunnet disponere erstatningsbeløpet.

25.10 Verdipapir

Som verdipapir regnes omsetningsgjeldsbrev og dermed likestilte dokumenter, samt aksjebrev og livspoliser. Enkle gjeldsbrev er ikke verdipapir.

26. Bestemmelser for forsikringsavtalen

26.1 Følgene av å gi feil opplysninger

Dersom de opplysninger om risikoen som forsikringstakeren eller noen på hans eller hennes vegne har gitt ved tegning av forsikringen, er uriktige eller ufullstendige på noe vesentlig punkt, kan selskapet si opp forsikringen med 14 dagers varsel (jf. forsikringsavtaleloven § 4-3). Har forsikringstakeren forsømt sin opplysningsplikt kan retten til erstatning settes ned eller falle bort (jf. forsikringsavtaleloven § 4-2).

26.2 Følgene av svik

Den som gjør seg skyldig i svik mot selskapet, kan tape enhver rett etter forsikringsavtalen. Har han eller hun flere forsikringsavtaler med selskapet, tapes også retten til erstatning etter disse ved samme hendelse, og selskapet kan med øyeblikkelig virkning si opp enhver forsikringsavtale med forsikringstakeren (jf. forsikringsavtaleloven §§ 4-2, 4-3 og 8-1).

26.3 Fornyelse av forsikringen

Forsikringsavtalen er bindende i forsikringstiden. Likevel kan forsikringstakeren si opp avtalen dersom forsikringsbehovet faller bort eller det foreligger andre særlige grunner. Forsikringstakeren kan ellers si opp forsikringsavtalen fra utløpet av forsikringstiden, dersom han varsler selskapet om dette senest en måned fra den dag premievarsel for ny avtaleperiode er sendt (jf. forsikringsavtaleloven § 3-2). Forsikringen fornyes for ett år om gangen dersom forsikringstakeren ikke nytter sin

rett til oppsigelse, og dersom selskapet ikke har varslet forsikringstakeren minst to måneder før utløpet av forsikringstiden om at selskapet ikke ønsker å forlenge forsikringen (jf. forsikringsavtaleloven § 3-6).

26.4 Eierskifte

Ved eierskifte opphører forsikringen. Forsikringen gjelder likevel til fordel for ny eier i 14 dager etter eierskiftet, dersom ny eier ikke har tegnet egen forsikring, jf. forsikringsavtaleloven § 7-2.

26.5 Premieberegning når forsikringen opphører i forsikringstiden

- Opphør i medhold av forsikringsavtaleloven**
Dersom forsikringen opphører i forsikringstiden i medhold av forsikringsavtaleloven, godskrives uoppbrukt premie i forholdet mellom den forsikringstid det er betalt premie for, og gjenværende forsikringstid.
- Opphør som følge av manglende premiebetaling**
Dersom forsikringen opphører som følge av manglende premiebetaling, beregnes premie for den tid forsikringen har vært i kraft etter følgende skala:

Forsikringstid	Premie i % av årspremien
Inntil 1 måned	20 %
Inntil 2 måneder	30 %
Inntil 3 måneder	40 %
Inntil 4 måneder	50 %
Inntil 5 måneder	60 %
Inntil 6 måneder	70 %
Inntil 7 måneder	80 %
Inntil 8 måneder	90 %
Over 8 måneder	100 %

26.6 Oppsigelse etter skade

Selskapet kan si opp forsikringsavtalen med to måneders varsel etter skade eller når det foreligger brudd på sikkerhetsforskriftene (jf. forsikringsavtaleloven § 3-3).

26.7 Andre bestemmelser

26.7.1 Lovvalg

Norsk lovgivning gjelder for forsikringsavtalen i den utstrekning dette ikke er i strid med lov av 27. november 1992 nr. 111 om lovvalg i forsikring, eller det er gjort annen avtale.

26.7.2 Verneting

Tvister etter forsikringsavtalen avgjøres ved norsk domstol, med mindre det er i strid med ufravelige regler i gjeldende lovgivning, eller det er gjort annen avtale.

26.7.3 Valuta

Premiebeløp og erstatning som springer ut av forsikringsavtalen, regnes i norske kroner (NOK) dersom ikke annet fremgår av avtale eller forsikringsbevis.

27. Særvilkår

Bare de særvilkår som er angitt i forsikringsbeviset gjelder for forsikringen.

Særvilkår 145 – Utvidet dekning for EDB maskiner/elektronisk utstyr

Selskapet dekker fysisk skade utover vilkårenes punkt 4.1 som plutselig og uforutsett rammer ting som er fullt driftsferdige og prøvet, såvel når de er i drift som under flytting på forsikringsstedet, til reparasjon eller ettersyn – med demontering og etterfølgende montering.

Selskapet dekker ikke:

- Skade som skyldes elde, slitasje, feil eller mangel ved gjenstanden, mangelfullt vedlikehold, reparasjon, rensing, restaurering.
- Skade som følge av virus, hacking, troyanske hester og lignende og uautorisert datainntrengning.
- Skade som oppstår under utleie.
- Skade som leverandør, reparatør eller andre kan gjøres ansvarlig for.
Reises krav mot selskapet, er forsikringstakeren pliktig til å la spørsmålet om det foreligger ansvar for leverandør, reparatør eller andre, prøves ved rettssak. Selskapet betaler kostnadene ved søksmålet. Når den sikrede er produsent eller forhandler av den forsikrede ting, svarer selskapet ikke for skader som omfattes av den alminnelige garanti for vedkommende bransje.
- Skade som kommer inn under punkt 4.2.

Sikkerhetsforskrift

Generelle forskrifter for maskiner/utstyr

- Sikrede plikter å gjennomføre et vedlikehold som er i samsvar med leverandør/produsents brukerveiledning og den som betjener maskinen/-utstyret må være kvalifisert til dette.
- Hver hovedmaskin/server, styringsenhet og telefonsentral skal, både på strømnnett- og signalsiden, være beskyttet med sekundærvern (finvern/pluggvern) mot induserte overspenninger og transienter som for eksempel er forårsaket av lynnedslag. Sekundærvernet må være godkjent av selskapet. En oversikt over hvilke overspenningsvern som er godkjent finnes på <http://www.gjensidigenor.no/HMS> og velg «Sikkerhet» se under «Overspenningsvern» i hoveddokumentet. Hovedmaskiner/servere, styringsenheter og telefonsentraler skal være tilkoplede avbruddsfri strømforsyning (online UPS) slik at utstyret kan tas ned/slås av kontrollert. Med styringsenhet menes enhet som styrer annet utstyr og som har egen strømforsyning (ikke strømforsyning via utstyret den styrer).
- Bygning/rom må være avlåst i henhold til Forsikringsselskapenes Godkjennelsesnemnds regelverk. Beskyttelsesklassen er angitt på forsikringsbeviset.
- Sikrede plikter å plassere EDB-anlegg på en slik måte at det ikke utsettes for skade ved utilstrekkelig eller feilkonstruert klimaanlegg, unormale driftstemperaturer, uhensiktsmessig plassering av maskiner og programvare, innvirkning av gasser, støv eller rystelser.

Særvilkår 356 - Veterinær med oppdrag innen aquanæringen

Forsikringen utvides til å omfatte erstatningsansvar for skade på fisk og andre aquatiske organismer i ervervsmessig oppdrett, til behandling.

Erstatningsansvar som følge av oppdrag utenfor aquanæringen er ikke dekket.

Forsikringssum

Selskapets samlede erstatningsplikt for alle skader som nevnt ovenfor i dette særvilkår, og som konstateres i ett og samme forsikringsår, er begrenset til kr 2.000.000 med mindre annet fremgår av forsikringsbeviset.

Særvilkår 391 - Tap i egen formue

Forsikringen er utvidet til å omfatte tap i egen formue ved feilaktig utbetaling på falske sjekker, vekslere og andre verdipapirer, jf. punkt 24.

Særvilkår 422 - Tap påført av utenforstående

1. Forsikringen er utvidet til å omfatte tap påført av:
 - Agenter, kommisjonærer og andre frittstående representanter.
 - Personer som er ansatt hos andre, men som utfører faste oppdrag for sikrede.

Særvilkår 423 - Tap påført av utenforstående ved databedrageri

Forsikringen utvides til å omfatte sikredes økonomiske tap påført ved at utenforstående skaffer seg selv og/eller andre en økonomisk fortjeneste ved ulovlig/straffbar inntrengning eller manipulering av dataprogrammer eller rutiner i sikredes datasystem i henhold til straffe-loven av 22.05.1902 nr. 10 § 270 nr. 2 og § 391 A.

Særvilkår 923 - Stasjonære slokningsanlegg

Sikkerhetsforskrift

Ansvarshavende

1. Det daglige tilsyn med anlegget skal pålegges en kompetent og pålitelig person (brannvernleder, maskinist eller lignende) som har fått den nødvendige instruksjon og kjenner anlegget inklusive gassbatteri og alarmanlegg. Han har ansvaret for at bestemmelsene nedenfor overholdes. Som stedfortreder oppnevnes en person med de samme forutsetninger som den ansvarshavende.
2. Den ansvarshavende eller hans stedfortreder skal hurtig kunne tilpasses ved inntruffet utløsning av anlegget eller når feilsignal foreligger.
3. **Pass, rengjøring, reparasjon, orden**
Anlegget skal alltid holdes i full driftsmessig stand. Om avstengning av anlegget på grunn av reparasjonsarbeid eller lignende, se under punkt 11.
4. Installasjonsfirmaets drifts- og vedlikeholdsforskrifter skal være oppslått på et lett synlig sted. De inngår som en del av dette særvilkåret. Den ansvarshavende skal påse at ventiler eller tilsvarende anordninger mellom gassbeholdere og det objekt som skal beskyttes, er sikret i åpen stilling, at utløsning av anlegget ikke hindres ved mekanisk blokkering av vekter o.l. og at strømtilførselen til anlegget med elektrisk utløsning opprettholdes ved at hovedstrømbryteren sikres i påslått stilling.
5. Munnstykker, ventiler, reléer, instrumenter og andre deler av anlegget skal holdes rene og driftssikre.
6. Utløsningsmekanismen for manuell styring av anlegget skal være forsynt med plombering som lett kan brytes.
7. Det må ikke treffes tiltak som kan hindre eller redusere gasslokningens effektivitet (dvs. forsinke utløsningen, begrense gassspredningen eller minske gasskonsentrasjonen, f.eks. p.g.a. endrede ventilasjonsforhold). Ting må ikke plasseres nærmere gassmunnstykker eller detektorer enn 60 cm horisontalt eller 45 cm vertikalt. Gassledningene må ikke belastes ved at det f.eks. henges gjenstander på dem. Forandring av anlegget må ikke finne sted uten selskapets godkjennelse.
8. **Egenkontroll**
Kontroll og tilsyn med at anlegget er i driftsmessig stand, skal foretas minst en gang hver måned. Ansvarshavende skal føre journal over foretatte undersøkelser og prøver, uregelmessigheter og

feil. Ved anlegg med automatisk signalordning for vekttap i gassbeholdningene, foretas kontroll ved avlesning minst en gang hvert halvår. Ved andre anlegg skal vekttap kontrolleres ved veiing av gassbeholdningene minst en gang hver kvartal. Beholdere skal byttes ut eller omlades når de har tapt mer enn 20% i vekt. Når beholdere byttes ut, skal den nye beholder være av nøyaktig samme type som den anleggets forskrifter forlanger.

9. Utløsningsanordningene ved anleggets alarmkretser, forbindelsen med alarmsentralen samt elektriske batterier skal kontrolleres i overensstemmelse med installasjonsfirmaets forskrifter, dog minst en gang hver måned. Avbrenningstråd i detektorer eller annet utløsningsorgan skal skiftes ut så ofte som forholdene tilsier det (minst en gang hvert kvartal hvis temperaturen omkring detektoren normalt er 60-70°C, eller tråden er utsatt for fuktighet eller oljenedslag).

Midlertidig avstengning

11. Hvis gassanlegget eller noen del av det settes ut av funksjon for rengjøring, reparasjon, utvidelse eller annen forandring, skal følgende iakttas: Før anlegget settes ut av virksomhet, må selskapets skriftlige samtykke innhentes. Arbeidet må utføres slik at anlegget i kortest mulig tid er ute av virksomhet, om mulig må anlegget ikke settes ut av virksomhet om natten. Før anlegget settes ut av virksomhet, skal den ansvarshavende ha forvisset seg om at de øvrige brannslukningsanordninger er i full orden og ferdig til øyeblikkelig bruk. Dessuten skal brannvernet underrettes og vaktholdet skjerpes.

Reservedeler

12. Reservedeler - som detektorer, ventilpakninger og sikringer - skal alltid finnes på lager. Det skal være reserverlager av ladede gassbeholdere av samme størrelse som anleggets ordinære gassbatterier hvis ikke selskapet har gitt spesiell dispensasjon.

Besiktigelse

13. Forsikringstakeren skal sørge for at en representant for installasjonsfirmaet besiktigter slokningsanlegget en gang i året. For E-verk kan treffes særskilt avtale. Hvert 5. år skal besiktigelsen foretas av kontrollør godkjent av selskapet. Besiktigelsen skal omfatte kontroll av beholdernes gassinhold, prøving av automatiske og manuelle utløsningsanordninger, kontroll med at munnstykkene ikke er tilstoppet eller skadet, samt undersøkelse m.h.t. eventuelle inntrufne forandringer som krever forbedring av beskyttelsen. Feil eller mangler skal påtales overfor forsikringstakeren. Rapport sendes selskapet på eget skjema.

Forholdsregler ved inntruffet utløsning

14. Etter at utløsning har funnet sted, skal anlegget uten opphold settes i driftsmessig stand igjen. Brukte beholdere skiftes ut omgående og reserverlageret kompletteres tilsvarende.
15. Skade på ting ved feilaktig utløsning av godkjent automatisk slokningsanlegg. Selskapet erstatter skade som følge av plutselig og uforutsett utstrømming av slokningsmiddel fra slokningsanlegget inkl. tilførselsledning fra anleggets hovedstengningsventil, alt innenfor bygning.

Særvilkår 924 - Automatisk brannalarmanlegg

Sikkerhetsforskrift

1. Anlegget må være utført og godkjent i overensstemmelse med forsikringsselskapenes regler

for slike anlegg, og det må utløse innsats fra et godkjent brannvesen innen nærmere fastsatt tidsrom/avstand.

2. Forsikringstakeren skal sørge for at alarmanlegget minst en gang hvert år besiktiges og kontrolleres av FG-godkjent kontrollør. Den fastsatte rabatt kan bare beregnes når det foreligger godkjent besiktigelsesrapport som ikke er over 15 måneder gammel. Hyppigere kontroll kan kreves. Utgiftene ved besiktigelsen bæres av forsikringstakeren.
3. Alarmanlegget skal alltid holdes i full driftssikker stand og være vel vedlikeholdt. Påbudte planer, instruksjoner, journal etc. skal alltid være på plass.
4. Forsikringstakeren skal oppnevne en kyndig og pålitelig person som er ansvarlig for at de gitte bestemmelser om drift og vedlikehold blir overholdt, og stedfortreder for ham. Den ansvarshavende skal bl.a. påse at
 - detektorene ikke overmales. De skal holdes fri for støv og andre forurensninger og ved rengjøring ikke utsettes for vann.
 - det må ikke oppsettes permanente eller tilfældige anordninger som kan hindre eller minske en detektors effektivitet.
 - fastsatte prøve- eller kontrollprosedyrer vedrørende anlegget eller dets enkelte deler følges nøyaktig.
 - journalen føres nøyaktig med tidspunkt for, samt omfang og resultat av alle driftsforstyrrelser og falske alarmer med tidspunkt, varighet og årsak, samt opplysning om hvem som har utbedret feilene, føres i denne journal. Alle notater skal signeres. Selskapet og godkjent kontrollør skal ha adgang til å kontrollere journalen.
 - ingen forandring, ominnredning eller utvidelse må foretas i de beskyttede bygninger uten at alarmanleggets effektivitet opprettholdes. Forandringer av anlegget må planlegges og utføres i overensstemmelse med forsikrings-selskapenes regler.
 - hvor service på anlegget ikke er garantert innen 12 timer, skal det materiell som er nødvendig for anleggets driftssikkerhet alltid være tilstede i reserve.
 - hvis alarmanlegget helt eller delvis må settes ut av funksjon på grunn av utvidelse, reparasjon eller rengjøring, gjelder følgende:
 - A Før anlegget settes ut av virksomhet, må selskapets samtykke innhentes.
 - B Arbeidet må utføres slik at avbrytelsen blir så kortvarig og så lite omfattende som mulig. Om mulig må anlegget ikke settes ut av virksomhet om natten.
 - C Før anlegget settes ut av virksomhet, skal det kontrolleres at brannsluknings utstyr er på plass og klar til bruk. Det kan stilles krav om vakthold/vaktrunder.
 - hvis anlegget blir satt ut av virksomhet ved uhell eller feil, må det utbedres omgående. Forsikringsreglene under punkt 4, siste ledd må følges.

Særvilkår 925 - Automatisk sprinkleranlegg

Skade på ting ved utilsiktet utløsning av FG-godkjent automatisk slukkeanlegg. Selskapet svarer for skade som følge av plutselig og uforutsett utstrømming av slukkemiddel (væske, pulver, gass) fra slukkeanlegget og dettes tilførselsledning fra anleggets hovedstengnings-ventil, alt innenfor bygning.

Sikkerhetsforskrift

1. Anlegg må være utført og godkjent i overensstemmelse med forsikrings-selskapenes gjeldende "Regler for automatiske sprinkleranlegg". Det

samme gjelder utvidelser og vesentlige forandringer.

2. Forsikringstakeren skal sørge for at anlegget minst en gang hvert år besiktiges og kontrolleres av FG-godkjent sprinklerkontrollør. Den fastsatte rabatt kan bare beregnes når det foreligger godkjent besiktigelsesrapport som ikke er over 15 måneder gammel. Hyppigere eller sjeldnere kontroll kan kreves/tillates skriftlig. Utgiftene ved besiktigelsen bæres av forsikringstakeren.
3. Sprinkleranlegget skal alltid holdes i full driftssikker stand og være vel vedlikeholdt. Påbudte planer, instruksjoner, journal etc. skal alltid være på plass.
4. Forsikringstakeren skal oppnevne en kompetent og pålitelig person som er ansvarlig for at de gitte bestemmelser om drift og vedlikehold blir overholdt, og en stedfortreder for ham. Den ansvarshavende skal bl.a. påse at hovedventilen holdes i åpen stilling ved en klinket eller låst rem. Ventilen for vannstands måleren ved høytliggende vannbeholder (for trykkbeholder også for manometeret) holdes stengt. Sprinklerhodene ikke hvittes eller overmales og at sprinklerhoder, rør og ventiler m.m. holdes rene og fri for uvedkommende ting. Akseleratorer og alarmklokker prøves og pumperotorer prøvestartes hver uke. Likeledes kontrolleres lufttrykket i tørranlegg, samt lufttrykk og vannivå i trykktanker hver uke. Vannforsyningen og tørre alarmventiler blir prøvet hvert halvår. Vannbeholderen rengjøres så ofte det finnes nødvendig, dog minst hvert 3. år, om ikke sjeldnere rengjøring spesielt er tillatt. Journal blir ført over foretatte kontroller og prøvninger, over feil, mangler og forhold som kan svekke anleggets effektivitet, og over alle utløsninger av anlegget med angivelse av årsak, samt at skjema over enhver utløsning, lekkasje, brudd o.l. blir fylt ut og sendt sprinklerkontrolløren. Påbudt reservemateriell er tilstede til enhver tid. Det ikke ved oppbygging eller stabling av varer/gods oppstår forhold som reduserer sprinkleranleggets effektivitet. Varer/gods må ikke lagres i større høyde enn godkjent for anlegget, og aldri høyere enn 50 cm (ved høy lagring inntil 1 m) under sprinklerhodene.
5. Såfremt sprinkleranleggets vanntilførsel skjer ved pumper, må det alltid være tilstrekkelig kraft tilstede til full drift av disse.
6. Det skal alltid være et reserveforråd av sprinklerhoder avpasset etter installasjonens størrelse og det sprinklerbeskyttede anleggs art. Andre nødvendige reservedeler, som deler til pumpe og motorer, remmer o.l., kan også kreves.
7. Forandring, ominnredning eller utvidelse av de sprinklerbeskyttede bygninger må ikke finne sted med mindre sprinkleranleggets effektivitet opprettholdes. Forandringer ved et installert sprinkleranlegg må utføres av det samme firma som har utført den opprinnelige installasjon, med mindre selskapet har samtykket i at de utføres av andre. I alle tilfelle skal tegninger over forandringene være approbert av det firma som har planlagt hovedinstallasjonen, før arbeidet settes igang. Ved vesentlige forandringer/utvidelser skal disse besiktiges av sprinklerkontrolløren snarest mulig etter at arbeidet er utført. Forsikringstakeren skal underrette selskapet om forandring eller nyoppføring av usprinklede bygg innenfor 10 m avstand fra sprinklerbeskyttet bygning, med

- mindre det er oppført brannvegg av mur eller betong mellom byggene.
8. Såfremt anlegget eller noen del av dette settes ut av virksomhet for utvidelse, forandring, reparasjon eller rengjøring, iakttas følgende: Før sprinkleranlegget settes ut av virksomhet, må selskapets samtykke innhentes og brannvesen varsles. Arbeidet må utføres slik at sprinkleranlegget kortest mulig tid er ute av virksomhet. Om mulig må anlegget ikke settes ut av virksomhet om natten. Så lite som mulig av anlegget stenges under arbeid. Før anlegget settes ut av virksomhet, skal den ansvarshavende ha forvissnet seg om at det øvrige brannslukningsutstyr er i full orden og ferdig til øyeblikkelig bruk, og for betjening av dette skal det så lenge anlegget er ute av virksomhet (også utenom vanlig arbeidstid) være tilstede et tilstrekkelig antall vakter, dog ikke mindre enn to. Det må etableres en hensiktsmessig kontrollordning med jevnlig vaktrunder i de lokaler hvor anlegget er avstengt. Lokaler hvor det ikke jevnlig er folk tilstede, må kontrolleres også i arbeidstiden. Røyking skal strengt forbys.
9. Hvis anlegget blir satt ut av virksomhet ved uhell, skal ovenstående forsikringsregler såvidt mulig iakttas.

Særvilkår 960 - Rekonstruksjon av arkiver

Utgifter til rekonstruksjon av arkiver utover kr 1 mill. Forsikringen omfatter utgifter til rekonstruksjon av manuskripter, yrkestegninger, arkiver, o.l., jf. vilkårenes punkt 3.3.9.

Særvilkår 961 - Merutgifter pga. offentlig påbud

Nødvendige bygningsmessige merutgifter til skadeutbedring etter erstatningsmessig skade, når merutgiftene skyldes påbud gitt med hjemmel i lov eller offentlig forskrifter utover kr 2.000.000.

Særvilkår 962 - Brannskade på utendørs idrettsanlegg

Brannskade, se vilkårenes punkt 4.1.1, på utendørs idrettsanlegg er dekket.

Særvilkår 963 - Kunstnerisk utsmykning

Kunstnerisk utsmykning og antikvarisk merverdi, jf. punkt 3.3.10, utover kr 1.000.000.

Særvilkår 964 - Utvidet dekning for maskiner

Selskapet dekker skade utover vilkårenes punkt 4. som plutselig og uforutsett rammer ting som er fullt driftsferdige og prøvet, såvel når de er i drift som under flytting, reparasjon eller ettersyn - med demontering og etterfølgende montering.

Selskapet dekker ikke:

1. *Merkostnader som følge av reparasjon på overtid, helligdagsarbeid og ilfrakt.*
2. *Kostnader ved utskiftning eller reparasjon på grunn av slitasje som er en naturlig følge av ordinær bruk, eller på grunn av annen gradvis forringelse.*
3. *Skade som leverandør, reparatør eller andre kan gjøres ansvarlig for. Reises krav mot selskapet, er forsikringstakeren pliktig til å la spørsmålet om det foreligger ansvar for leverandører, reparatør eller andre, prøves ved rettssak. Selskapet betaler omkostningene ved søksmålet. Når den sikrede er produsent eller forhandler av den forsikrede ting, dekker selskapet ikke skader som omfattes av den alminnelige garanti for vedkommende bransje.*

4. *Skade som alene rammer bor, freser, kniver, stanser, sagblad, former, matriser, møntservalser, elektroder, elektriske varmeelementer, filterduker, slipeskiver, slipestener og lignende utskiftbare deler og verktøy - heller ikke skade på kjeder, kjettinger, wire og tau, remmer og transportbånd alene.*
5. *Skade som kommer inn under punkt 4.2.*

Sikkerhetsforskrift

En forutsetning for erstatning er at skaden ikke skyldes uforsvarlig belastning, under drift eller prøving, eller skade ved eksperimentering. Den som bruker maskinen må ha kjennskap til, og følge leverandørs bruker-veiledning.

Tingen skal holdes sikret mot tyveri i henhold til den beskyttelsesklasse som er angitt i forsikringsbeviset.

Særvilkår 965 - Næringsløsøre

Vilkår for Næringsløsøre gjelder.

Særvilkår 966 - Brannskade på bro/kai

Brannskade på bro/kai er dekket. Førsterisiko.

Særvilkår 967 - Ferdigstilte nybygg, påbygg

Ferdigstilte nybygg, påbygg, investeringer, påkostninger og uteglemte bygninger som angitt i punkt 3.3.2 utover kr 5.000.000 er dekket. Førsterisiko.

Særvilkår 969 - Ekstrautgifter til drift

Ekstrautgifter til fortsatt drift av kommunale virksomheter, som angitt i punkt 3.3.8, utover kr 1 mill. Førsterisiko.

Særvilkår 973 - Gravings- og sprengningsarbeider iht NS3430 og 3431

Forsikringen er utvidet til å omfatte ansvar for skade på ting ved gravings- og sprengnings-, spuntings-, pelingsarbeid, ras og jordforskyvning. Forsikringen omfatter likevel ikke erstatningsansvar forårsaket ved riving. Forsikringen omfatter ikke ansvar for skade på ting, når disse ligger nærmere arbeidsstedet enn 5 meter.

Forsikringssum

Selskapets samlede erstatningsplikt for alle skader nevnt ovenfor i dette særvilkår, og som konstateres i ett og samme forsikringsår, er begrenset til 150 G.

Egenandel

Egenandelen er 10%, minst kr 10.000 pr skadetilfelle, med mindre annet er avtalt og fremgår av forsikringsbeviset.

Sikkerhetsforskrift

1. Når det av offentlig myndighet kreves autorisasjon om skytebas, skal det bare benyttes bas med slik autorisasjon. Skytebasen må således ha de nødvendige sertifikater for utførelse av arbeidet, og følge de til enhver tid gjeldende regler for bruk av sprengstoff, fastsatt av Direktoratet for Brann- og eksplosjonsvern. (Kommunal- og Arbeidsdepartementet.)
2. For sprengning nærmere bygning enn 50 meter skal det utarbeides detaljert sprengningsplan før sprengning gjennomføres. Denne skal inneholde boremønster, ladningsvekter, tennplan og rystelsesberegning.
3. Før arbeidet igangsettes, skal de nødvendige tilførelser for gjennomføringen av arbeidet være innhentet fra de offentlige myndigheter for vei, vann, kloakk, elektrisitet og telefon. Den som har ansvaret for arbeidet, herunder også skytebas, skal sette seg nøye inn i rør- og kabeltraséer

hos stedets myndigheter, og skal orientere sine folk om forholdene på arbeidsstedet.

Særvilkår 974 - Ansvar for dambrudd

Forsikringen utvides til å omfatte kommunens ansvar for tingskade som følge av dambrudd ved dammer angitt i forsikringsbeviset.

Særvilkår 975 - Elektrisk fenomenskade

Elektrisk fenomenskade utover kr 500.000. Se vilkårenes punkt 4.1.4.

Særvilkår 977 - Brann

Dekningen omfatter kun brannforsikring. Følgende skadearter er dekket, ref. punkt 4.1.1, 4.1.2, 4.1.3, 4.1.5, 4.1.6 og 4.1.13.

28. Naturskadevilkår

Fellesvilkår for alle forsikringer som omfatter naturskade.

Lov om naturskadedekning av 16. juni 1989 gjelder. *Forsikringen er knyttet til brannforsikring med de deknin-ger/begrensninger som gjelder for denne.*

1. Forsikringen dekker

skade på brannforsikrede ting i Norge, jf. naturskadeforsikringsloven, som direkte skyldes naturulykker som skred, storm, flom, stormflo, jordskjelv eller vulkanutbrudd.

Omfatter forsikringen våningshus, bolighus eller fritidshus, erstattes også naturskader på hage, hageanlegg - herunder utvendig vannbasseng, gjerde og flaggstang - og gårds-plass i tilknytning til bygningen, oppad begrenset til 5 dekar. Tilsvarende erstattes skade på tilførselsvei som ligger innenfor hagen, hageanlegg eller på gårdplassen.

Dersom ikke bedre branndekning fremgår av forsikringsavtalen, erstattes i tillegg:

- utgifter til riving, rydding og bortkjøring av verdiløse rester inntil kr. 200.000.
- ekstrautgifter på grunn av prisstigning - i den tid det normalt tar å reparere/gjenanskaffe gjenstanden - i inntil 24 måneder.
- flytting og midlertidig lagring av forsikrede ting med til sammen inntil kr. 20.000.

Omfatter forsikringen løsøre, erstattes penger, verdipapirer og utgifter til rekonstruksjon av yrkesmanuskripter/tegnin-ger, datalagre o.l. med til sammen inntil kr. 5.000.

2. Forsikringen dekker ikke

- Skade på skog eller avling på rot, varer under transport, motorvogn og tilhenger til bil, luftfartøy, skip og småbå-ter og ting i disse, fiskeredskap på fartøy eller i sjøen, utstyr i sjøen for produksjon av fisk, fisk i steng, lås eller dam, utstyr for utvinning av olje, gass eller andre naturforekomster på havbunnen. Forsikringen dekker likevel naturskade på motorvogn og tilhenger til bil, luftfartøy, seilbåt og motorbåt, utstyr for utvinning av olje, gass eller andre naturforekomster på havbunnen - når disse ting er varer i næringsvirksomhet og befinner seg på land i Norge.
- skade på hageanlegg i tilknytning til annen bygning enn våningshus, bolighus og fritidshus og skade på avling (avkastning av hageanlegg). Selskapet dekker likevel skade på utvendig basseng, gjerde og flaggstang med til sammen kr. 30.000.

- skade som alene rammer antenner, skilt, markiser e.l.
- skade som umiddelbart skyldes frost, tele, tørke, nedbør, snøtyngde eller isgang.
- skade som skyldes dyr, insekter, bakterier, sopp, råte e.l.
- skade på byggverk/ting i dette når byggverket er oppført etter at det er nedlagt bygge- og deleforbud i medhold av naturskadelovens § 22.

Utgifter til forebygging, sikring, flytting eller andre tiltak som ikke skyldes direkte skade på forsikret byggverk eller løsøre, dekkes ikke.

Nødvendige redningsutgifter i henhold til forsikringsavta-leloven for forsikrede ting som er skadet eller direkte truet ved utløst naturulykke, dekkes inntil gjenoppføringsprisen/gjenanskaffelsesprisen.

3. Egenandel

Egenandel ved naturskade er den egenandel som til enhver tid er fastsatt av departementet i henhold til naturskadefor-sikringsloven, fra 01.04.2005 er egenandelen kr. 8.000.

4. Andre bestemmelser om naturskade

Vilkårenes og forsikringsavtalelovens bestemmelser om krav til identifikasjon gjelder ikke.

Blir det etter naturskade på byggverket tinglyst at eien-dommen er særlig utsatt for naturskade, jf. naturskadelo-vens § 22 og utgiftene til utbedring er 60 % eller mer av gjenoppføringsprisen for skadede byggverk, dekker selska-pet den økning i skade som nekting av reparasjon/gjenopp-føring medfører.

Ved erstatningsberegning for beplantning i hageanlegg, beregnes erstatningen lik gjenanskaffelse av tilsvarende vekst, som alminnelig handelsvare (ung vekst) i gartneri o.l. Dersom reparasjon/gjenanskaffelse ikke skjer innen 5 år, settes erstatningen til det laveste beløp av reparasjons-kostnad/gjenanskaffelsespris og nedgang i eiendommens omsetningsverdi.

Naturskadeerstatningen kan settes ned eller falle bort når skadens inntreden eller omfang helt eller delvis skyldes

- svak konstruksjon i forhold til de påkjenninger tingen kan ventes å bli utsatt for.
- dårlig vedlikehold eller tilsyn.
- at skadelidte kan lastes for at han ikke forebygget ska-den eller hindret dens omfang.

Ved avgjørelsen - eventuell avkortning i erstatningen - skal det legges vekt på den skadelidtes forutsetninger for å inn-se hvilke krav som må stilles, hans mulighet for utbedring av mangelen og forholdene ellers.

Forsikringssselskapenes samlede ansvar ved en enkelt na-turskade fastsettes av Justisdepartementet og utgjør pr. 01.01.2004 kr. 10 milliarder. Dersom skaden blir større, vil erstatningen bli redusert forholdsmessig.

Er det tvil om det foreligger naturskade eller betingelsene for nedsettelse på grunn av svak konstruksjon m.v. er til stede, kan sikrede eller selskapet forelegge spørsmålet for ankenemnda for Statens Naturskadefond.

Ankenemndas vedtak kan ikke påklages.

Bistand i klagesaker

Hvis du mener selskapet har gjort feil ved behandling av en sak, og dette ikke blir avklart gjennom den vanlige saksbehandlingen, kan du ta kontakt med:

**Gjensidige Forsikring
Reklamasjonskontoret
Postboks 276, 1326 Lysaker**

Reklamasjonskontoret har til oppgave å uttale seg i saker der forsikringstaker, sikrede eller en annen skadelidt klager over en avgjørelse som selskapet har tatt i saker som gjelder selve forsikringsavtalen, skade eller oppgjør.

Det koster ikke noe å henvende seg til Reklamasjonskontoret. Utgiftene dekkes av selskapet.

**Forsikringsklagekontoret
Postboks 53, Skøyen, 0212 Oslo**

Dette kontoret er opprettet ved avtale mellom Forbrukerrådet og Finansnæringens Hovedorganisasjon for å imøtekomme det behov for hjelp en forsikringstaker/skadelidt kan ha i forbindelse med et forsikringsoppgjør. Kontorets virksomhet omfatter alle forsikringsbransjer, også forsikringer som gjelder næringsvirksomhet. Det koster ikke noe å søke råd hos kontoret. Utgiftene betales av Staten ved Forbrukerrådet og av Finansnæringens Hovedorganisasjon.

NB!

Fordi Forsikringsklagekontorets virksomhet delvis er basert på offentlige bevilgninger, vil kontorets kapasitet til enhver tid være avhengig av bevilgningenes omfang. Styret for Forsikringsklagekontoret har derfor anledning til å pålegge kontoret å avvise bestemte typer saker.

GJENSIDIGE

gjensidige.no

Gjensidige
Drammensveien 288
Pb 276, 1326 Lysaker

Tlf 03100